

**Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma
2010 – 2014
Provincie Noord-Holland**

Inhoudsopgave

1. Introductie	5
1.1 Doel bodemsaneringstrategie	5
1.2 Leeswijzer	5
Deel A: Bodemsaneringstrategie.....	7
2. Het speelveld	7
2.1 Het landelijke speelveld	7
2.2 Het provinciale speelveld	8
3. Mogelijke rollen van de provincie bij bodemsanering.....	10
3.1 De provincie als regisseur	10
3.2 De provincie als budgethouder.....	11
3.3 De provincie als bevoegd gezag.....	12
4. Strategie bodemsanering	14
4.1 De ambitie van de provincie voor bodemsanering.....	14
4.2 Strategische keuzes in de bodemsaneringstrategie.....	15
4.2.1 Uitgangspunt 1: snel oplossen van actuele risico's:.....	15
4.2.2 Uitgangspunt 2: Efficiënte en effectieve werkwijze	16
4.2.3 Uitgangspunt 3: Kwaliteit	19
5. Aanpak per deeltaak	20
5.1 Spoedlocaties.....	20
5.2 Niet-spoedeisende locaties	22
5.3 Waterbodems.....	23
5.4 Masterplan Grondwatersanering Het Gooi	25
5.5 Overige potentiële grootschalige grondwaterverontreinigingen	26
5.6 Voormalige stortplaatsen (Navos-locaties)	27
5.7 Afronding lopende saneringen programma 2005-2009	29
5.8 Beheer nazorglocaties na sanering	30
Deel B Uitvoeringsprogramma.....	33
B1. Inleiding	33
B2. Budgetten en formatie	33
B3. Uitvoering per deeltaak	35
B3.1 Spoedlocaties.....	35
B3.2 Niet-spoedeisende locaties	39
B3.3 Waterbodems (voor zover taak provincie)	40
B3.4 Masterplan Grondwatersanering Het Gooi	41
B3.5 Aanpak overige potentiële grootschalige grondwaterverontreinigingen	41
B3.6 Aanpak van voormalige stortplaatsen (Navos-locaties).....	42
B3.7 Afronding van al lopende saneringen (incl. gasfabrieksterreinen) uit het huidige Meerjarenprogramma Wet Bodembescherming 2005-2009.	43
B3.8 Beheer van nazorglocaties na sanering	44
B3.9 Overige te financieren taken	44
B4. Monitoring en communicatie	45
Bijlage A-1 Europese en nationale wet- en regelgeving bodem	47
Bijlage B-1 Criteria selectie projecten voor toekenning bodemsaneringbudget.....	51

1. Introductie

1.1 Doel bodemsaneringstrategie

In juni 2009 heeft de provincie Noord-Holland de Bodemvisie Noord-Holland 2009-2013 vastgesteld. De aanpak van ernstige bodemverontreiniging is een belangrijke missie in deze visie. Met de ondertekening van het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties in juli 2009 is dit belang verder onderstreept. In dit convenant maken rijk, provincies, gemeenten en waterschappen afspraken over o.a. de prioriteiten bij de aanpak van bodemverontreiniging. De totstandkoming van de Bodemvisie en de ondertekening van het bodemconvenant vormen de aanleiding voor het opstellen van deze bodemsaneringstrategie waarin wij strategische keuzes maken ten aanzien van de inzet van mensen, middelen en instrumenten om onze doelen op het gebied van de aanpak van bodemverontreinigingen in onze provincie te bereiken. Daarmee geven we ook gehoor aan de oproep van de VROM-Inspectie in haar Onderzoek VROM-taken Provincie Noord-Holland (juni 2008) om een dergelijke strategie te ontwikkelen in relatie tot de implementatie van de Bodemvisie Noord-Holland.

In deze bodemsaneringstrategie leggen wij een algemene strategie vast voor de aanpak van de werkvoorraad van bodemsaneringlocaties in de provincie Noord-Holland. Op basis van deze algemene strategie werken wij voor specifieke soorten bodemverontreiniging of situaties (aangeduid als 'deeltaken') uit hoe wij bij de aanpak van deze situaties te werk willen gaan. Daarbij stellen we ook een programmering op voor de uitvoering van deze werkzaamheden in de tijd, inclusief een verdeling van de financiële middelen.

De uitvoering van de bodemsaneringstrategie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma moet leiden tot het invullen van onze provinciale taakstelling op grond van de Wet bodembescherming, het afronden van onze lopende verplichtingen op het gebied van bodemsanering en het realiseren van afspraken in het convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties.

De bodemsaneringstrategie beslaat de periode 2010-2014. In 2011 zal op landelijk niveau een midterm review plaatsvinden van de uitvoering van de afspraken in het bodemconvenant. Op basis van de uitkomsten van deze midterm review zullen wij de bodemsaneringstrategie zonodig bijstellen.

1.2 Leeswijzer

Dit document bestaat uit twee delen.

Deel A is strategisch van aard. Hoofdstuk 2 vat kort het speelveld samen waarbinnen de bodemsanering zich afspeelt op Europees, nationaal en provinciaal niveau in de vorm van beleid en regelgeving. Binnen dit speelveld heeft de provincie te maken met een aantal rollen die zij op zich moet of kan nemen. Deze rollen worden beschreven in hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 4 schetst vervolgens de ambitie van de provincie op het gebied van bodemsanering en de wijze waarop wij binnen het eerder geschetste speelveld deze ambitie

willen gaan vervullen. Daarbij maken wij een onderscheid tussen verschillende deeltaken, die elk om een eigen benaderingswijze vragen (hoofdstuk 5).

Deel B bevat het uitvoeringsprogramma. De strategische keuzes uit deel A worden vertaald in een overzicht van projecten en taken die uitgevoerd zullen worden om de ambitie op het gebied van bodemsanering te realiseren. Hoofdstuk B2 geeft kort aan wat de financiële kaders zijn voor het uitvoeringsprogramma. Hoofdstuk B3 geeft een nadere uitwerking van de deeltaken inclusief de benodigde financiering en menskracht weer. De wijze waarop we de voortgang van de bodemsaneringsoperatie zullen gaan monitoren beschrijven we in hoofdstuk B4.

Naast dit document hanteert de provincie een Werkwijzer Bodemsanering. Dit is een praktische handleiding voor de uitvoering van bodemsanering in de praktijk in de provincie Noord-Holland. Hoe ziet het hele proces van bodemsanering er in onze provincie uit? Welke specifieke aanvullende regels gelden daarbij? De Werkwijzer Bodemsanering wordt regelmatig geactualiseerd. Indien nodig worden aanvullende beleidsregels vastgesteld en in de werkwijzer opgenomen.

Deel A: Bodemsaneringstrategie

2. Het speelveld

2.1 Het landelijke speelveld

Landelijk beleid

De afgelopen jaren stonden twee uitgangspunten centraal bij het landelijke bodemsaneringsbeleid:

- Inzet op marktfinanciering
Voorheen tastte de overheid vaak diep in de buidel om bodemverontreinigingen te saneren. Dat maakt de saneringsopgave niet alleen onbetaalbaar, het is daarnaast niet maatschappelijk verantwoord om dit uit algemene maatschappelijke gelden te financieren. Daarom is het uitgangspunt bij de financiering van bodemsaneringen dat de veroorzaker, (schuldig) eigenaar of belanghebbende - in deze volgorde - als eerste zorgen voor financiering van de bodemsanering. Bij bedrijfsterreinen waar een verontreiniging is ontstaan geldt dat de eigenaar als eerste zorgt voor financiering van de bodemsanering.
- Functionele sanering
Voorheen was het uitgangspunt om vervuilde bodem terug te brengen naar 'volledig schoon'. In 1999 is het uitgangspunt geformuleerd van een functionele aanpak: de bodem dient geschikt te worden gemaakt voor het beoogde gebruik. Een bedrijfsterrein en een moestuin vragen om verschillende bodemkwaliteit en daarmee om een meer of minder verstrekkende vorm van sanering of beheer. Wordt het gebruik gewijzigd, bijvoorbeeld van bedrijventerrein naar woongebied, dan geldt als uitgangspunt dat de bodemkwaliteit in overeenstemming moet zijn met het toekomstige gebruik. Met de invoering van dit nieuwe uitgangspunt is de aanpak van de bodemverontreiniging beter betaalbaar geworden. In de nieuwe Wet bodembescherming (Wbb) is dit per 1-1-2006 geformaliseerd.

Inmiddels is een nieuwe beleidswijziging in gang gezet, die is verwoord in diverse Beleidsbrieven bodem van het Ministerie van VROM en in het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties. Kenmerken van dit nieuwe bodembeleid zijn:

- Verbreding van het bodembeleid; de focus komt te liggen op duurzaam bodemgebruik. Het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties bevat afspraken en een onderzoeksprogramma gericht op een duurzaam gebruik van de ondergrond.
- De overheid concentreert zich op het aanpakken van locaties waar sprake is van risico's bij het huidige gebruik voor 2015, de zogenaamde spoedlocaties. Binnen de spoedlocaties wordt de hoogste prioriteit aan locaties met humane risico's gegeven. Dit is in het convenant uitgewerkt in concrete afspraken.
- Het aanpassen van de bodemkwaliteit aan het gewenste gebruik, zal door marktpartijen moeten worden gerealiseerd bij herontwikkeling of revitalisatie. Tot 2030

is een rijksbudget beschikbaar dat kan worden ingezet om stagnatie te voorkomen van maatschappelijke processen als gevolg van de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

- Een verder terugtreden van het rijk en een decentralisatie – voor zover dat nog niet gedaan was – van de beleidsmatige bevoegdheden, het uitvoeringsbeleid en de middelen. Dit impliceert voor alle overheden een nieuwe invulling van taken en verantwoordelijkheden. Daar waar het rijk zich terugtrekt en zich meer tot hoofdlijnen beperkt, zullen de decentrale overheden met elkaar tot af- en overeenstemming moeten komen over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.

Landelijke en Europese wet- en regelgeving

Bijlage 1 bevat een overzicht van de landelijke en Europese wet- en regelgeving in relatie tot bodemsanering. Deze zijn leidend voor het bepalen van de benodigde aanpak van de bodemverontreiniging, voor de te volgen procedure(s), mogelijke beperkingen die aan het gebruik worden gesteld en eventuele financiële regelingen waar gebruik van kan worden gemaakt. Omdat wet- en regelgeving altijd aan verandering onderhevig is, is het verstandig om altijd de originele tekst van de van kracht zijnde wetten en regelingen te raadplegen (via internet).

2.2 Het provinciale speelveld

Provinciaal Beleid

Het provinciale beleid op het gebied van bodem is verwoord in het Provinciaal Milieubeleidsplan 2009-2013 en in de Bodemvisie Noord-Holland 2009-2013, die beiden in 2009 zijn vastgesteld. Voor bodemsanering ligt het accent in beide documenten op een snelle aanpak van de spoedeisende locaties en de aanpak van grootschalige grondwaterverontreinigingen, o.a. via het Masterplan grondwatersanering het Gooi.

Provinciale aanvullende regels

Provinciale aanvullende regels voor bodemsanering zijn in de eerste plaats vastgelegd in de Provinciale Milieuverordening (PMV). Het betreft dan nadere regels ter aanvulling op de Wet milieubeheer en Wet bodembescherming. Naast de PMV zijn de afgelopen jaren nog de volgende documenten met provinciaal beleid en bijbehorende uitvoeringsregels gehanteerd:

- De beleidsnotitie Beleidsvernieuwing Bodemsanering Provincie Noord-Holland (BEVER) met daaruit voortvloeiende uitvoeringsregels. Deze notitie is inmiddels verouderd en zal worden ingetrokken. De provinciale werkwijze komt grotendeels overeen met de Circulaire bodemsanering. Op een aantal punten vinden wij aanvullende provinciale regels gewenst.
- De Implementatienota Hergebruik van verontreinigde grond volgens Actief Bodembeheer. Dit betreft een provinciale invulling van de Vrijstellingsregeling Grondverzet. Met de komst van het Besluit bodemkwaliteit is deze nota niet meer van toepassing. Daar waar dit nodig is (bv. ten aanzien van het vaststellen van saneringswaarden in relatie tot de normen in bodemkwaliteitskaarten) gaan wij in provinciaal beleid verduidelijken hoe de provincie met het Besluit bodemkwaliteit om zal gaan.
- De notitie 'Bodemsanering in Noord-Holland: Beleid ten aanzien van bevelen en beschrijving financieel-juridische kaders'. Deze notitie geeft het beleid voor de inzet van het juridisch instrumentarium weer. Deze notitie zal worden ingetrokken. De

provincie volgt het landelijk beleid. Indien nodig met enkele aanvullingen in provinciale beleidsregels of de Werkwijzer Bodemsanering.

Na vaststelling van de bodemsaneringstrategie zullen wij bovengenoemde nieuwe beleids- en uitvoeringsregels uitwerken en vaststellen. Alle actualisaties zullen wij verwerken in een nieuwe versie van de Werkwijzer Bodemsanering.

3. Mogelijke rollen van de provincie bij bodemsanering

3.1 De provincie als regisseur

De provincie heeft vanuit de rol van regisseur de verantwoordelijkheid voor de realisatie van de bodemsaneringsoperatie in Noord-Holland, met uitzondering van de rechtstreekse gemeenten (Alkmaar, Amsterdam, Haarlem en Zaanstad). De provincie draagt als regisseur zorg voor:

- Het vertalen van de landelijke beleidskaders en doelstellingen in eigen beleidsprioriteiten en het maken van strategische keuzes in de inzet van instrumenten en middelen bij de aanpak van locaties.

Instrumenten: Bodemvisie, bodemsaneringstrategie.

- Concretisering van het beleid in saneringsprogramma's, zowel voor de provincie als voor de niet-rechtstreekse programma- en notiegemeenten (kaderstellend).

Instrumenten:

- Het provinciale meerjarenprogramma bodemsanering of uitvoeringsprogramma. Dit dient:
 - Voor het veilig stellen van bijdragen in de financiering van de uitvoering door het rijk, de provincie, de waterschappen en de gemeenten;
 - Voor het bewaken, sturen en bijstellen van de planning, uitvoering en financiering;
 - Als handvat en wegwijzer voor betrokken overheden en derden.
- Provinciaal beleidskader ISV en provinciale Handreiking voor het opstellen van gemeentelijke ISV programma's of -notities.
- Stimulering van de uitvoering van die programma's door inzet van instrumentarium.

Instrumenten:

- actieve communicatie en facilitering van gemeenten door middel van regionale coördinatoren (ISV-coördinatoren).
- bestuurlijke afspraken over een efficiënte taakverdeling in de vorm van bestuursovereenkomsten
- uitvoeren financiële stimuleringsregelingen en verdelen beschikbare financiële middelen
- zelf uitvoeren van onderzoeken en projecten die niet door anderen (kunnen) worden opgepakt in relatie tot milieuhygiënisch urgentie of gewenste ruimtelijke en economische ontwikkelingen
- Stimuleren van saneringen door marktpartijen

Instrumenten:

- co-financiering
- stimuleren/faciliteren gebiedsgericht aanpak bij herstructurering bedrijventerreinen
- uitvoeren bedrijvenregeling
- inzet van juridisch (bevels-)instrumentarium en kostenverhaal
- formuleren van aanvullend provinciaal bodemsaneringsbeleid waar sprake is van onduidelijkheid

- Provinciale Milieu Verordening (PMV)
- Monitoring en evaluatie van de uitvoering van het provinciale bodemsaneringsbeleid.
Instrumenten:
 - Jaarlijkse voortgangsrapportage.
 - Voortgangsoverleggen met gemeenten over uitvoering bodemsanering in ISV

Het zwaartepunt van de regisseursrol is binnen de provincie Noord-Holland belegd bij de directie Beheer en Uitvoering. Er zijn ook onderdelen van de rol met bijbehorende instrumenten die belegd zijn bij de directie Beleid of de directie Subsidies, Vergunningen en Handhaving. Er vindt dan ook nauwe samenwerking tussen de drie directies plaats.

3.2 De provincie als budgethouder

De provincies en de rechtstreekse gemeenten zijn budgethouder voor de rijks gelden die beschikbaar worden gesteld voor de bodemsaneringsoperatie. Het ministerie van VROM heeft de primaire verantwoordelijkheid voor het borgen van de rechtmatige en doelmatige besteding van de rijksmiddelen neergelegd bij de provincies en gemeenten.

De rol van regisseur en de rol van budgethouder zijn nauw met elkaar verbonden. Als regisseur bepaalt de provincie in haar bodemsaneringstrategie via welk spoor (of via welke combinatie van sporen) zij de rijksdoelstellingen wil realiseren. Daartoe staan vier wijzen van financiering ter beschikking, te weten:

- met ISV-budget voor het stedelijk gebied;
- met geld uit de Decentralisatie-uitkering Bodem voor het landelijk gebied, gasfabrieklocaties en waterbodems;
- met de subsidies uit de bedrijvenregeling voor bedrijventerreinen
- middels saneringen uitgevoerd en gefinancierd door derden.

ISV

Het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) is de financieringsregeling waarbij het rijk direct (aan de vier rechtstreekse gemeenten) en indirect via de provincie (aan ISV-programmageeenten en ISV-notitiegemeenten) financieel bijdraagt in de kosten voor fysieke maatregelen in het stedelijk gebied. Bodemsanering is dan één van de maatregelen. De provincie stelt door middel van het ISV beleidskader (vijfjarenprogramma) de beleidsaccenten die bepalend zijn voor de wijze waarop de ISV gelden worden ingezet voor onder andere bodemsanering. Daarmee heeft zij een instrument in handen om prioriteiten te stellen in de aanpak van bodemsanering in het stedelijk gebied. De provincie beoordeelt de ISV-programma's en -notities van de gemeenten (met uitzondering van de rechtstreekse gemeenten), kent de budgetten toe aan de programmageeenten en reserveert budgetten voor de notitiegemeenten. De provincie beoordeelt projectaanvragen van de notitiegemeenten. De provincie legt over de uitvoering van haar ISV-taken verantwoording af aan de minister. Per 2011 zal het ISV-budget worden gedecentraliseerd naar de bevoegde gezagen Wbb in de vorm van een decentralisatie-uitkering Stedelijke Vernieuwing. Dit heeft overigens nauwelijks gevolgen op de afspraken tussen de provincie en de gemeenten. Deze gelden net als in de periode 2005 t/m 2009 gewoon voor 5 jaar. Wel wordt het verantwoordingsregime soepeler.

Decentralisatie-uitkering Bodem (DUB)

Voor bodemprojecten die niet in het kader van ISV aangepakt worden, zoals saneringen in het landelijk gebied, saneringen van voormalige gasfabriekslocaties en waterbodemsaneringen, wordt vanuit het rijk de Decentralisatie-uitkering bodem beschikbaar gesteld. Deze decentralisatie-uitkering wordt in 2010 voor het eerst ingezet en komt in de plaats van het Wbb-budget. Het deel van de uitkering dat bestemd is voor de sanering van waterbodems moet de provincie verdelen over eigen projecten en de waterschappen. Dit is gerelateerd aan het feit dat waterbodemsaneringen per 2010 niet langer plaatsvinden op basis van de Wet bodembescherming maar op basis van de Waterwet.

Zowel ISV-budgetten als de budgetten uit de decentralisatie-uitkering worden ingezet voor spoedeisende saneringen (zowel milieuhygiënisch als maatschappelijk), waarvoor onvoldoende financiering door marktpartijen en/of andere overheden beschikbaar is. De directie Beheer en Uitvoering beheert de DUB. Aanvragen voor budget in het kader van ISV worden door de directie SHV afgehandeld.

De (mede)financiering van bodemsaneringsprojecten met Wbb-budget vond tot nu toe plaats op basis van een overeenkomst met betrokken partijen, met daarin afspraken over geld, uitvoering, etc. In sommige projecten is de provincie uitsluitend betrokken als medefinancier, en niet als uitvoerder of opdrachtgever. Het blijkt nodig om in verband met dit type projecten een subsidieverordening bodemsaneringsprojecten op te stellen¹. Ook de nieuwe taak ten aanzien van de verdeling van het budget voor waterbodemsaneringen richting de waterschappen maakt een dergelijke subsidieregeling noodzakelijk. Dit betekent dat een deel van de inzet van de DUB via SHV zal lopen.

Bedrijvenregeling

Er bestaat een landelijke bedrijvenregeling op basis waarvan bedrijven subsidie kunnen aanvragen voor het uitvoeren van bodemsanering. Bedrijven die hiervoor in aanmerking wilden komen, dienden zich voor 1 januari 2009 te hebben aangemeld.

Bedrijven die zich aangemeld hebben, kunnen een concreet verzoek om subsidie bij de provincie indienen. SHV beoordeelt dit verzoek en bepaalt of en zo ja hoeveel subsidie een bedrijf ontvangt.

3.3 De provincie als bevoegd gezag

Als bevoegd gezag is de provincie (Gedeputeerde Staten) bevoegd tot het nemen van beschikkingen (vergunningen) en het daarbij formuleren van specifieke voorschriften waaraan bodemonderzoeken en saneringen dienen te voldoen. De provincie heeft de toezichthoudende taak op de uitvoering van bodemsaneringen conform wettelijke eisen en gestelde voorschriften. Indien nodig kan door de provincie handhavend worden opgetreden. Het gaat hierbij om toezicht op de saneringen die door derden worden uitgevoerd en op de saneringen die de provincie zelf laat uitvoeren.

¹ “advies bijdrageverlening bodemsaneringen”, Pels Rijcken & Droogleevers Fortuijn, 10 september 2009.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inhoud van de bevoegd gezagtaak van de provincie en de bijbehorende instrumenten:

Onderdeel bevoegd gezagtaak	Instrument
Vaststellen van de ernst van een bodemverontreiniging, de spoedeisendheid en het tijdstip van saneren, op basis van onderzoekgegevens.	Beschikking
Instemmen met het saneringsplan, waaronder het vaststellen van de saneringsdoelstelling.	Beschikking
Beoordelen van meldingen BUS	Ontvankelijkheidsverklaring
Behandelen meldingen afwijking saneringsplan	GS-brief met eventueel aanwijzingen
Beoordelen van bodemonderzoekrapporten	GS-brief
Houden van toezicht op de naleving van de in de beschikking gestelde voorschriften, zowel administratief (waaronder het bewaken van de uitvoeringstermijn) als door controle op de uitvoering van de sanering op locatie	Controlebrief en eventueel opvolgende bestuurlijke en/of strafrechtelijke handhaving.
Beoordelen van het evaluatierapport en vaststellen van het saneringsresultaat (mede op basis van bodemmonsters) en opleggen van eventuele nazorgverplichtingen	Beschikking
Houden van toezicht op de naleving van de in de beschikking gestelde voorschriften voor de nazorgfase, zowel administratief (waaronder het beoordelen van monitoringgegevens) als door controle op locatie	Controlebrief en eventueel opvolgende bestuurlijke en/of strafrechtelijke handhaving.
Geven van aanwijzingen bij nieuwe gevallen van bodemverontreiniging	Aanwijzing
Instemmen met nazorgplannen	Beschikking
Handhaven saneringsplicht bedrijventerreinen	Controlebrief en eventueel opvolgende bestuurlijke en/of strafrechtelijke handhaving.
Inzet juridisch instrumentarium	Gedoogbevel, saneringsbevel, onderzoeksbevel (OO?NO of SO), bevel saneringsplan

4. Strategie bodemsanering

4.1 De ambitie van de provincie voor bodemsanering

De Bodemvisie Noord-Holland 2009-2014 bevat als ambitie voor het provinciale bodembeleid: 'een efficiënte en duurzame benutting van de bodem'.

Efficiënt betekent dat de mogelijkheden van de bodem optimaal worden benut. Dat houdt o.a. in dat het gebruik van de bodem zo goed mogelijk wordt afgestemd op de eigenschappen van de bodem. In het geval van bodemsanering worden de eigenschappen van de bodem zodanig aangepast dat het gewenste gebruik (weer) op een verantwoorde manier mogelijk is.

Duurzaam betekent dat de bodem gebruikt wordt op zodanige wijze dat het potentieel van die bodem voor toekomstige generaties niet wordt aangetast. Dit kan zowel de chemische kwaliteit van de bodem betreffen (voorkómen van bodemverontreiniging), als fysische of biologische bodemeigenschappen.

De bodemsaneringstrategie richt zich specifiek op de chemische kwaliteit van de bodem in relatie tot door menselijke activiteiten veroorzaakte bodemverontreinigingen. De provincie hanteert drie uitgangspunten bij de invulling van het uitvoeringsprogramma voor de periode 2010 – 2014:

1. *Snel oplossen van actuele risico's, met voorrang voor humane risico's*

Met dit uitgangspunt geven wij uitvoering aan de doelstelling van het Convenant 'Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties' voor het onderdeel spoedlocaties. Concreet bevat het convenant de volgende doelstellingen:

- uiterlijk in 2010 zijn alle verontreinigde locaties waar sprake is van actuele risico's voor de gezondheid van mensen onderzocht en uiterlijk 2015 zijn deze locaties gesaneerd dan wel zijn de risico's beheerst
- uiterlijk in 2015 zijn alle verontreinigde locaties waar sprake is van actuele ecologische of verspreidingsrisico's onderzocht en zijn de risico's beheerst

2. *Efficiënte en effectieve werkwijze*

- zo veel mogelijk risicogericht en kosteneffectiviteit saneren, met oog voor de balans tussen het vermijden van kosten nu en toekomstige kosten en inspanningen voor nazorg en gericht op het realiseren van integrale projecten.
- de uitvoering van bodemsanering door marktpartijen en andere overheden wordt optimaal gefaciliteerd door de provincie door:
 - een duidelijke en efficiënte werkwijze bij het doorlopen van de benodigde procedures, waardoor projecten niet onnodig opgehouden worden
 - een effectieve inzet van de beschikbare financiële middelen
 - zoveel mogelijk aansluiten bij maatschappelijke processen.

3. *Kwaliteit*

- activiteiten op het gebied van bodemsanering in de provincie Noord-Holland worden door alle betrokken partijen op een zorgvuldige en milieuhygiënisch verantwoorde wijze uitgevoerd. Daarbij gaan we uit van de landelijke lijn van functioneel saneren.

4.2 **Strategische keuzes in de bodemsaneringstrategie**

In hoofdstuk 3 zijn de mogelijke rollen van de provincie ten aanzien van bodemsanering beschreven: de provincie als regisseur, als budgethouder en als bevoegd gezag. Alle drie deze rollen blijven ook voor de nieuwe uitvoeringsperiode 2010-2014 belangrijk. Met het oog op de in paragraaf 4.1 geformuleerde ambities voor deze periode, zullen bij de inzet van de instrumenten wel andere accenten worden gelegd. Daarbij moeten we ook keuzes maken in wat we doen en/of hoe we dat doen. Deze keuzes worden hierna uitgewerkt.

4.2.1 **Uitgangspunt 1: snel oplossen van actuele risico's:**

De provincie zal bij de invulling van haar rollen uitgaan van een duidelijke prioritering gerelateerd aan de actuele risico's van de aanwezige verontreinigingen. Dit betekent dat het accent bij de programmering, uitvoering, vergunningverlening en handhaving zowel voor het stedelijk als het landelijk gebied zal liggen op de spoedeisende locaties (de locaties met actuele risico's), met voorrang voor de humane spoedlocaties. Concreet betekent dit het volgende:

- de provincie neemt voor de spoedlocaties een actieve rol op zich (zie verder paragraaf 5.1 'Aanpak spoedlocaties'). De prioriteitsvolgorde is daarbij (van hogere naar lagere prioriteit):
 1. spoedlocaties met humane risico's
 2. spoedlocaties met verspreidingsrisico's waarbij sprake is van bedreigde objecten (bv. waterwinlocaties)
 3. spoedlocaties met ecologische risico's en verspreidingsrisico's die maatschappelijk urgent zijn
 4. spoedlocaties met ecologische risico's zonder maatschappelijke urgentie
- bij de uitvoering van vergunningverlenende taken wordt zo veel mogelijk voorrang gegeven aan de spoedlocaties.
- bij de aanpak van spoedlocaties vindt een intensieve handhaving plaats van termijnen en kwaliteit van de uitvoering en nazorg.

Wat betekent dit voor de andere activiteiten?

- lopende saneringen in het kader van het Meerjarenprogramma 2005-2009 vinden gewoon voortgang, al aangegane verplichtingen moeten worden nagekomen. Overigens is er ook bij lopende saneringen in het algemeen sprake van actuele milieuhygiënische risico's.
- ernstige, niet-spoedeisende verontreinigingen worden slechts opgenomen in de programmering indien er sprake is van maatschappelijke urgentie. Dat wil zeggen dat sanering bijdraagt aan het opheffen van belemmeringen van maatschappelijke ontwikkelingen ten gevolge van bodemverontreiniging. Ook een relatie met de realisering van provinciale doelen (bv. realisering van ILG-projecten, locaties gelegen

in Masterplan Het Gooi) kan aanleiding zijn niet-spoedeisende verontreinigingen op te nemen in het saneringsprogramma. De aanpak van deze verontreinigingen vindt plaats in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en zal slechts beperkt vanuit bodembudgetten gefinancierd worden.

- niet-ernstige verontreinigingen worden niet opgenomen in de programmering. De aanpak hiervan wordt overgelaten aan de markt in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.
- de vergunningverlening en handhaving voor ernstige, niet-spoedeisende verontreinigingen concentreert zich op de procedures voor saneren (BUS en Instemming saneringsplan, toezicht en handhaving, evaluatie en nazorg):
 - o Een beschikking ernstig, geen spoed of een beschikking niet ernstig wordt alleen op verzoek afgegeven. Indien onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor het afgeven van een beschikking, wordt de melding afgedaan met een GS-brief. De afgelopen jaren is gebleken dat deze GS-brief in het maatschappelijke verkeer van waarde is (bouwvergunningen worden afgegeven, transacties vinden plaats). Deze GS-brieven hebben geen juridische status en worden ook niet in het kadaster vastgelegd. De bij de provincie bekende verontreiniginggegevens zijn wel vastgelegd in GLOBIS en beschikbaar via www.bodemloket.nl.
 - o Het juridisch instrumentarium wordt alleen ingezet bij spoed locaties. Concreet betekent dit o.a. het volgende: wanneer een nader onderzoek moet worden uitgevoerd en de verwachting is dat het een ernstig, niet- spoed locatie betreft, dan geven wij in een GS-brief aan dat bij het huidige gebruik het nader onderzoek geen prioriteit heeft en dit onderzoek pas hoeft te worden uitgevoerd indien handelingen worden verricht met de grond of er een wijziging in het gebruik plaatsvindt.

4.2.2 Uitgangspunt 2: Efficiënte en effectieve werkwijze

Risicogericht en kostenefficiënt saneren

Bij het beoordelen van saneringsplannen sturen wij op de saneringscriteria: 'wegnemen ontoelaatbare risico's' en 'kosteneffectief'. Beide criteria beoordelen we toekomstgericht. Dat wil zeggen dat wij kijken naar de gevolgen van keuzes voor het nazorgstadium. Wij willen voorkomen dat we straks weliswaar snel alle actuele risico's hebben weggenomen, maar dat we nog vele decennia met een enorme hoeveelheid nazorglocaties te maken hebben. Bij nazorglocaties horen namelijk ook maatschappelijk op te brengen monitoring- en beheerskosten en door de provincie uit te voeren handhavingactiviteiten. Wij willen voorkomen dat goedkoop uiteindelijk duurkoop is.

Wij proberen bij de uitvoering van eigen saneringen kosteneffectiviteit te bevorderen door zoveel mogelijk samenloop te realiseren met andere beleidsdoelen (bv woningbouw, natuurontwikkeling), zodat integrale projecten ontstaan en kostenbesparend kan worden gewerkt

Wat betekent dit voor onze werkwijze ten aanzien van saneringsplannen?

- wij hanteren duidelijke criteria voor de beoordeling van saneringsplannen mede in relatie met de bij de gekozen saneringswijze behorende nazorg. Deze criteria nemen we op in de Werkwijzer Bodemsanering.

- Deelsaneringen worden door ons ruimhartig mogelijk gemaakt, zolang hierdoor de aanpak van ontoelaatbare milieuhygiënische situaties niet negatief wordt beïnvloed of ertoe leidt dat deze situaties langdurig blijven bestaan.
- wij stellen ons positief op ten opzichte van innovaties in saneringstechnieken. Daarbij zorgen wij wel voor garanties wanneer de milieuhygiënische resultaten achterblijven bij de verwachtingen. In saneringsplannen dient hiervoor een terugvalscenario te zijn uitgewerkt.
- waar mogelijk stimuleren wij de combinatie van warmte-koudeopslag en bodemsanering. Wij zorgen voor een goede afstemming tussen de verschillende vergunningverleningstrajecten.

Duidelijke en efficiënte werkwijze

In 2005 is een eerste stap gezet in het verduidelijken en uniformeren van de binnen de provincie gehanteerde werkwijze voor bodemsanering. Dit is gebeurd door het introduceren van één (digitaal) meldingsformulier voor alle vergunningaanvragen en een ISO-gecertificeerde organisatie. Hierdoor is voor de klant duidelijk welke informatie nodig is en wat de provinciale beoordelingscriteria zijn. Hierdoor worden meldingen completer ingediend waardoor procedures sneller worden afgehandeld. De vergunningverlening kan ook risicogericht worden uitgevoerd: risicovolle/complexere meldingen worden uitgebreider beoordeeld.

In 2008 is een tweede stap gezet met de publicatie van de Werkwijzer Bodemsanering. Een goed gecommuniceerde uniforme werkwijze draagt bij aan een vermindering van de administratieve lasten voor zowel de initiatiefnemer als de provincie.

Wat gaan wij verder nog doen op dit punt in de komende planperiode?

- Wij sluiten bij de uitvoering van de bodemsanering zoveel mogelijk aan bij de landelijke wet- en regelgeving. Waar nodig formuleren wij een nadere invulling van de landelijke regels in de vorm van provinciale beleidsregels. Deze verwerken wij vervolgens in de Werkwijzer Bodemsanering.
- Wij vereenvoudigen de procedures voor vergunningverlening voor zover dit mogelijk is binnen de bestaande wet- en regelgeving. Dit betekent o.a. dat wij waar mogelijk de BUS-procedure stimuleren. Het streven naar efficiëntie is een blijvend aandachtspunt binnen de vergunningverlening.
- Wij streven ernaar ons te houden aan de wettelijke fatale termijnen. De overige meldingen worden klantgericht en volgens een prioriteitstelling afgehandeld. De gehanteerde prioriteitstelling is gebaseerd op datum van binnenkomst van de melding en de aard van de benodigde beslissing (beschikking gaat voor een brief).
- Het huidige (digitale) meldingsformulier wordt op dit moment zowel digitaal als schriftelijk bij ons aangeboden. Een volledige digitale melding is nog niet mogelijk. Wij werken eraan dit wel mogelijk te maken.
- Wij zullen de Werkwijzer Bodemsanering regelmatig actualiseren en waar nodig nog verder verduidelijken.
- Wij streven naar een efficiënte inzet van het instrument termijnbewaking en de inzet van het juridisch instrumentarium. Dit doen wij door deze instrumenten voornamelijk in te zetten voor prioritaire projecten (zie prioriteitstelling paragraaf 4.2.1).

Optimale inzet van beschikbare financiële middelen

- **Prioritering inzet rijks gelden Wbb (DUB- en ISV-gelden)**
De komende planperiode stelt het Rijk minder financiële middelen beschikbaar dan in de voorgaande periode. Dit betekent dat het budget selectief moet worden ingezet. Buiten de al lopende verplichtingen en gelabelde delen van de financieringsstroom (o.a. voor waterbodems) zullen wij het budget daarom hoofdzakelijk inzetten voor (mede)financiering van de aanpak van spoedlocaties. Met iets minder prioriteit vinden wij de aanpak van maatschappelijke knelpunten belangrijk. Bij dergelijke projecten streven wij er echter naar dat deze hoofdzakelijk door andere partijen betaald worden.

Wij hanteren duidelijke vaste criteria voor de selectie van projecten die in aanmerking komen voor (mede-)financiering met DUB- of ISV-budgetten. Bij de medefinanciering streven wij naar een bepaalde verhouding tussen de inzet van de DUB- en ISV-gelden en middelen van andere partijen (inclusief gemeenten). Deze verhouding formuleren wij in de vorm van een vereiste multiplier. De door ons nagestreefde multipliers luiden als volgt:

- Wij streven bij de inzet van gelden voor DUB-projecten, waarvoor geldt dat in beginsel altijd sprake zal zijn van spoed, naar een multiplier van 2 (50% DUB-geld -50 andere partijen).
 - Voor ISV-projecten waarbij sprake is van spoed streven wij ook naar een multiplier van 2. Voor ISV-projecten die op basis van maatschappelijke urgentie uitgevoerd worden streven wij naar een multiplier van 4 (25% DUB-geld – 75% andere partijen).
 - Voor de sanering van niet-ernstige verontreinigingen stellen wij geen budget beschikbaar. Hier geldt dus 100% financiering door andere partijen.
 - Ten slotte vinden wij dat gemeenten een beperkt deel van hun ISV-budget mogen besteden aan hun BIS (bodeminformatiesysteem). Dit is van belang voor een goede monitoring en rapportage van de voortgang van de bodemsaneringsoperatie. Wel verwachten wij dat zij hierbij een multiplier van minimaal 2 realiseren.
- **Bedrijvenregeling**
Binnen de provincie Noord-Holland hebben zich 190 bedrijven opgegeven om deel te nemen aan de Bedrijvenregeling. Wij willen stimuleren dat de bij het rijk beschikbare middelen voor deze regeling ook daadwerkelijk benut worden, vooral voor spoedlocaties. Wij doen dit door de betrokken bedrijven actief te benaderen in het kader van de aanpak spoedlocaties en in het bijbehorende overleg de bedrijven aan te sporen een subsidieaanvraag in te dienen.
- **Financiering door derden**
Bij de inzet van gelden door derden kan het gaan om cofinanciering of om volledige financiering door derden. In aantallen gezien wordt de overgrote meerderheid van de bodemsaneringen geheel door derden gefinancierd. Bij een kleine minderheid is er sprake van cofinanciering. Dit zijn echter in het algemeen wel de meer complexe en kostbare gevallen.

Onze eerste insteek met partijen zal altijd eerst gericht zijn op (mede)financiering op vrijwillige basis. Zo nodig zullen wij echter het juridisch instrumentarium inzetten om partijen te verplichten onderzoek of sanering te financieren. Daarbij maken wij gebruik van een juridische toets vooraf om een inschatting te maken of inzet van het bevelsinstrumentarium kans van slagen heeft. Eventueel kan een draagkrachtonderzoek nodig zijn.

Het instrument kostenverhaal, waarbij door de overheid voorgefinancierde kosten verhaald worden op de veroorzaker of schuldige eigenaar, is tot nu toe in de praktijk weinig succesvol gebleken en zal door ons bij voorkeur niet ingezet worden. Onze voorkeur gaat uit naar een werkwijze waarbij door de overheid voorgefinancierd bodemonderzoek meegenomen wordt bij de cofinancieringverdeling van de saneringskosten.

Het uitvoeringsprogramma bevat een lijst met selectiecriteria die de provincie hanteert bij de besluitvorming over het toekennen van DU of ISV-financiering aan saneringsprojecten van derden (bijlage B1).

4.2.3 Uitgangspunt 3: Kwaliteit

Kwaliteit uitvoering projecten door derden

Wij verwachten van andere partijen dat zij zich houden aan de Wet Bodembescherming en het Besluit Bodemkwaliteit en de daarbij behorende kwaliteitseisen zoals Kwalibo, BRL, SIKB- en NEN-normen.

Kwaliteit uitvoering bodemtaken door provincie

De provincie Noord-Holland werkt continu aan de verdere verbetering van de kwaliteit van haar dienstverlening. Deze verbetering is gericht op het verhogen van de klantgerichtheid, de kwaliteit van de producten en de efficiency van de interne processen.

In relatie tot bodemsanering streeft de provincie ernaar voor de interne procedures en instrumenten te voldoen aan de SIKB 8001 norm, die specifiek is ontwikkeld voor de provinciale bevoegd gezag taken op grond van de Wbb.²

Subsidies, Handhaving en Vergunningen

Om de kwaliteit van de processen en van de producten en diensten extra goed te borgen, beschikt de directie Subsidies, Handhaving en Vergunningen over een gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem op basis van de NEN-EN-ISO 9001:2000 norm.

Met betrekking tot de handhavingstaken voldoen de processen van de provincie aan de criteria voor Professionalisering van de milieuhandhaving van het ministerie van VROM.

De kwaliteit van de uitvoering van bodemsaneringsprojecten door derden bewaken we door een stevig, consistent en actief toezicht. De wijze waarop wij onze toezichthoudende taken hebben georganiseerd is verwoord in de nalevingstrategie omgevingsrecht 2010-2013. Als uitwerking van de nalevingstrategie heeft de provincie Noord-Holland de volgende strategieën, plannen en programma's vastgesteld:

² SIKB staat voor Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer.

- Handhavinguitvoeringprogramma (HUP), waarin de prioritering is aangeven op basis van een risicobeoordeling. Dit vertelt welke inrichtingen / locaties hoe vaak, op welke specifieke onderdelen en op welke wijze worden gecontroleerd.
- Toezichtstrategie, waarin het instrument handhaving is uitgewerkt. Hierin wordt onder andere ingegaan op de relatie tussen bestuursrecht en strafrecht. En op de wijze waarop de provinciale beleidsvrijheid op het gebied van handhaving wordt ingevuld.
- Toezichtplan Bodemsanering, waarin het HUP voor bodemsaneringen verder is uitgewerkt.
- Sanctie- en gedoogstrategie, waarin staat hoe wordt opgetreden in geval van overtredingen en wanneer kan worden afgezien van handhaving.

Beheer en uitvoering

Bij de uitvoering van de bodemsaneringsprojecten door de provincie bewaken wij de kwaliteit door voor projecten een duidelijke beschrijving op te stellen van maatschappelijk effect, beoogd resultaat, kwaliteitscriteria en een stappenplan met actoren, benodigdheden en verwante processen. De kwaliteitscriteria zijn ook verankerd in de zogenaamde 'projectthermometers', waarmee wij de voortgang van projecten bewaken.

5. Aanpak per deeltaak

Bij de uitvoering van de bodemsaneringstaken maken we onderscheid tussen verschillende typen verontreinigingen, die elk om een eigen aanpak vragen. Dit hoofdstuk geeft een uitwerking van de in hoofdstuk 4 weergegeven uitgangspunten en keuzen in een werkwijze per deeltaak. Als deeltaken onderscheiden we:

1. Aanpak van de spoedlocaties
2. Aanpak van het niet spoedeisende deel van de werkvoorraad bodemsanering
3. Aanpak waterbodems (voor zover taak provincie)
4. Masterplan Grondwatersanering Het Gooi
5. Aanpak overige potentiële grootschalige grondwaterverontreinigingen
6. Aanpak van voormalige stortplaatsen (Navos-locaties)
7. Afronding van al lopende saneringen (incl. gasfabrieksterreinen) uit het huidige Meerjarenprogramma Wet Bodembescherming 2005-2009.
8. Beheer van nazorglocaties na sanering

5.1 Spoedlocaties

Omvang taakstelling

Op 15 april 2008 zijn door Gedeputeerde Staten 1142 (potentiële) spoedlocaties in Noord-Holland vastgesteld. Dit aantal moet worden gezien als een tussenstand, aangezien de werkvoorraad een dynamisch bestand is. Elke dag worden nieuwe inzichten en besluiten toegevoegd. In de loop van 2009 zijn de spoedlocaties ter verificatie besproken met alle gemeenten. Tevens heeft een verificatie van de gegevens in het provinciaal bodeminformatiesysteem GLOBIS plaatsgevonden. Op 12 november is de lijst van (potentiële) spoedlocaties binnen de provincie Noord-Holland teruggebracht tot 588 locaties.

Aanpak

De aanpak van de spoedlocaties heeft de hoogste prioriteit binnen de bodemsaneringstrategie. Dit is in lijn met de landelijke afspraken in het convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties. Uit het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties vloeien de volgende doelstellingen voor de spoedlocaties voort:

- uiterlijk op 31 december 2010 zal de provincie een overzicht gereed hebben van de humane spoedlocaties. In dit overzicht zullen we per locatie aangeven welke (tijdelijke) maatregelen zijn genomen of zijn voorzien.
- uiterlijk in 2015 zijn alle verontreinigde locaties waar sprake is van actuele risico's voor de gezondheid van mensen gesaneerd dan wel zijn deze risico's beheerst.
- uiterlijk op 31 december 2015 zal de provincie een overzicht gereed hebben van alle verontreinigde locaties waar sprake is van actuele ecologische of verspreidingsrisico's. In dit overzicht zullen we per locatie aangeven welke (tijdelijke) maatregelen zijn genomen of zijn voorzien. De provincie zal ernaar streven de risico's van bodemverontreiniging in 2015 in ieder geval te hebben beheerst.

Uiterlijk in het najaar van 2011 zal tussenbalans worden opgemaakt van de uitvoering van het convenant (midterm review) waarin de betrokken partijen met elkaar zullen bezien in hoeverre de ambities van het convenant behaald worden. Eventueel kan dan bijsturing van de aanpak van de spoedlocaties plaatsvinden.

De provincie kiest voor een proactieve aanpak van de spoedlocaties door het instellen van een provinciebrede projectorganisatie onder leiding van een projectleider spoedlocaties. Deze projectorganisatie zal door middel van een zogenaamd 'spoedteam' actief eigenaren/gebruikers van potentiële spoedlocaties gaan benaderen. Een goede samenwerking met de betrokken gemeenten is hierbij essentieel. Het spoedteam richt zich primair op het aangaan van overleg met lokale betrokken. Samen kijken naar lokale oplossingen, meer vertrouwen in elkaar, het geven van een impuls naar probleemhebbers, vinden van kostendragers en versnelling in besluitvorming horen bij deze aanpak. Waar nodig wordt het juridisch instrumentarium ingezet.

Het spoedteam zal bij haar werkzaamheden onderscheid maken naar soorten locaties en de mate waarin al onderzoek is uitgevoerd op een locatie. Bij de soorten locaties maken we een onderscheid tussen bedrijfsterreinen die onder het onder het BSB-traject (Bodem Sanering in gebruik zijnde Bedrijfsterreinen) vallen en overige locaties. De precieze werkwijze per type situatie is uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma.

Mogelijke hindernissen en risico's

Het realiseren van de doelstellingen voor de spoedlocaties is van veel factoren afhankelijk, waaronder:

- het aantal werkelijke spoedlocaties: valt er veel of weinig af van de lijst met potentiële spoedlocaties bij de eerste (dossier)onderzoeken? Bij een eerste pilot bleek een aanzienlijk aantal locaties na een eerste dossieronderzoek van de spoedlijst te kunnen worden afgevoerd.
- de mate waarin eigenaren/gebruikers van locaties bereid zijn op vrijwillige basis mee te werken aan onderzoek. Inzetten van het juridisch instrumentarium vergt lange doorlooptijden van minimaal een jaar voor elke onderzoeksfase. Daarnaast vergt het

een grote ambtelijke inspanning. Vooral de doelstellingen voor het onderzoeken van situaties met humane risico's (2010) komen dan al snel in gevaar. Dit risico geldt vooral voor BSB-locaties. Omdat voor deze locaties al een onderzoeksplicht geldt, zal de provincie hier niet meefinancieren aan onderzoek. Daarmee zou immers uitstelgedrag beloond worden. Voor de locaties in het landelijk gebied en ISV-locaties die niet onder de voormalige BSB vallen, geldt dit risico niet, omdat het onderzoek hier door de provincie c.q. via de ISV gefinancierd wordt.

- de mate waarin eigenaren/gebruikers van locaties in staat zijn om mee te financieren aan onderzoek en sanering of tijdelijke beheersmaatregelen. Bij een gunstige economische situatie is een groter aandeel marktfinanciering te realiseren. Als er een recessie is, worden veel projecten stilgelegd en wordt veelal naar de overheid gekeken. Het beschikbare budget van de overheid is echter onvoldoende om alle projecten zelf te financieren.

5.2 Niet-spoedeisende locaties

Omvang taakstelling

Onze voortgangsrapportage bodemsanering van 2008 maakt melding van 44.000 verontreinigde locaties. Voor de helft van deze locaties geldt dat gezien de aard en omvang van de verontreiniging geen vervolg nodig is.

Begin dit jaar heeft het RIVM een raming gemaakt voor het aantal potentieel ernstig verontreinigingen onder de resterende 22.000 locaties. Het RIVM raamt het aantal (potentieel) ernstige locaties in Noord-Holland op 11.370. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen spoed en niet spoedlocaties. Als we het aantal locaties op de huidige spoedlijst, ca. 590, hiervan aftrekken houden we circa 10.780 locaties over. Dit lijkt een redelijke schatting van het niet spoedeisend deel. Overigens wil dit niet zeggen dat al deze locaties gesaneerd moeten worden. Het RIVM komt op basis van haar kostenmodel tot een raming van 1310 te saneren locaties³. Het RIVM merkt hierbij wel op dat dit aan de lage kant lijkt. Ook bij deze 1310 locaties is geen onderscheid gemaakt tussen spoed en niet spoed.

Aanpak

In tegenstelling tot de pro-actieve aanpak bij de spoedlocaties, kiest de provincie voor de niet-spoedeisende locaties voor een vraaggestuurde of reactieve aanpak. Dat betekent dat de provincie op aanvraag van initiatiefnemers beschikkingen afgeeft, maar dat zij niet zelf een programmering voor de aanpak van deze verontreinigingen opstelt. In beginsel wordt voor niet-spoedeisende saneringen ook geen DU-budget beschikbaar gesteld. Uitzonderingen op deze algemene regel gelden wanneer sprake is van:

- een ernstige verontreiniging *én*
- maatschappelijke urgentie. Wanneer de verontreiniging een belemmering vormt voor maatschappelijke ontwikkelingen kan hij worden opgenomen in de ISV-programmering van gemeenten. De provincie stelt in deze gevallen via het ISV-programma wel budget beschikbaar. Het onderzoek moet daarbij zoveel mogelijk uit de ontwikkeling worden betaald. Wie de kosten van de sanering moet dragen is afhankelijk van of er een veroorzaker of schuldig eigenaar is aan te wijzen. We

³ Mondelinge mededeling Kees Versluijs

- streven bij deze projecten naar een hoge multiplier (3/4 maatschappelijke financiering, 1/4 overheidsbijdrage). Dit uitgangspunt is ook opgenomen in het ISV-beleidskader (vastgesteld op 25 augustus 2009 door GS en 16 november door PS).
- *of* urgentie vanwege te realiseren provinciale doelen, bijvoorbeeld bij ligging in het gebied van Masterplan Het Gooi of binnen ILG-projecten.

Het afgeven van beschikkingen op aanvraag gebeurt klantgericht op basis van een efficiënte bedrijfsmatige uitvoering. Dit laatste is belangrijk, omdat het hier jaarlijks om grote aantallen gaat. In de afgelopen jaren werden jaarlijks circa 300 beschikkingen verleend, 600 overige beoordelingen uitgevoerd (bodemonderzoeken, monitoringsrapporten, meldingen onvoorziene omstandigheden, en andere) en 250 saneringen gestart. De afgelopen jaren is het aandeel niet-spoed bij deze activiteiten circa 95%.

Risico's bij niet-ernstige bodemverontreinigingen

Een bijzonder punt van aandacht binnen de categorie niet-spoedeisende verontreinigingen vormen de niet-ernstige bodemverontreinigingen. De provincie Noord-Holland heeft in 2007 een ketenonderzoek grondstromen uitgevoerd, waarbij is geconstateerd dat bij veel niet-ernstige gevallen van bodemverontreiniging in het veld niet conform de wet- en regelgeving wordt gehandeld. Zo kan er sprake zijn van het mengen van verontreinigingen. Ook kan het voorkomen dat als niet-ernstig aangeduide gevallen in de praktijk wel ernstig blijken te zijn. Het gaat dikwijls om grote volumes aan verontreinigde grond of grondwater, waardoor het vanuit financieel oogpunt lucratief is niet conform de wet- en regelgeving te handelen. De risico's die zich hierbij voordoen betreffen vooral onnodige achteruitgang van de bodemkwaliteit. Bij uitzondering zou ook sprake kunnen zijn van risico's voor de volksgezondheid.

De handhaving van deze grondstromen vindt via verschillende kanalen plaats. De provincie is bevoegd gezag voor het ontgraven van verontreinigde locaties, de gemeenten voor de handhaving van grondstromen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. Wij zetten als provincie in op het uitvoeren van gezamenlijke handhavingacties, waarbij de gehele keten voor grond betrokken wordt (ketenhandhaving). Daarnaast denken wij dat een kwaliteitsverbetering van de gemeentelijke handhaving van grondstromen een belangrijke bijdrage kan leveren aan het verminderen van de geschetste problematiek. Hier ligt een relatie met de te vormen regionale uitvoeringsdiensten.

5.3 Waterbodems

Omvang van de taakstelling

Het aanpakken van waterbodemverontreinigingen was tot nu toe een bevoegdheid en taak van de provincie. Per 1 januari a.s. gaat het bevoegd gezag voor waterbodemonderzoek en –sanering over van de provincie naar waterschappen op basis van de nieuwe Waterwet. Dit betekent dat de waterschappen vanaf 1 januari 2010 bepalen of de waterbodem aangepakt moet worden. Bepalend hierbij is of de waterbodemverontreiniging het bereiken van de beoogde gebiedskwaliteit belemmert. Deze benadering sluit aan bij de doelstellingen van de Kaderrichtlijn water (KRW). Kortom: Als gevolg van de Waterwet wordt het beheer van de waterbodem integraal onderdeel van het watersysteembeheer.

Het watersysteembeheer is gericht op: *“Het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en de verbetering*

van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen”.

Deze integrale benadering brengt met zich mee dat handelingen in de waterbodem niet meer op zichzelf worden beschouwd. Bij ingrepen staat de milieuhygiënische kwaliteit van de waterbodem niet langer centraal. Hiermee komt er een verschil tussen de beoordeling van land- en waterbodems.

Voor een aantal situaties is overgangsrecht geschreven en blijft de Wet bodembescherming van toepassing op de aanpak van waterbodems. Dit betekent:

- De provincie blijft bevoegd gezag voor die waterbodemverontreinigingen, waarvoor bij de inwerkingtreding van de Waterwet al bij beschikking is bepaald dat sprake is van een ernstige verontreiniging die met spoed moet worden gesaneerd. De provincie blijft ook verantwoordelijk voor de aanpak van deze locaties. Nadat GS met het saneringsverslag hebben ingestemd, zal de locatie worden overgedragen aan het betreffende waterschap.
- Daarnaast blijft de provincie verantwoordelijk voor de aanpak van de waterbodemlocaties die op het uitvoeringsprogramma van de Wbb zijn opgenomen, totdat deze locaties zijn gesaneerd en GS hebben ingestemd met het saneringsverslag.
- Verder is de provincie (zowel als bevoegd gezag als indien nodig als (mede)financier) verantwoordelijk voor de aanpak van grensoverschrijdende verontreinigingen, die hun bron in de landbodem hebben en een uitloper in de waterbodem. Deze verantwoordelijkheid geldt niet in de rechtstreekse gemeenten Amsterdam, Haarlem, Alkmaar en Zaanstad.
- Op dit moment is er nog onduidelijkheid over de bevoegd gezagverdeling voor de zogenaamde droge overgebieden (buitendijkse gebieden die sporadisch overstromen). Hierover zullen we in de loop van 2010 afspraken maken met Rijkswaterstaat.

Uitgaande van het bovenstaande geldt in Noord-Holland dat er op dit moment slechts enkele waterbodemverontreinigingen bij de provincie bekend zijn waarvoor de provincie verantwoordelijk is voor de aanpak. Er is naar verwachting slechts één geval waarvoor geldt dat de provincie zowel een beschikking van ernst en spoed heeft afgegeven als ook een financiële bijdrage zal moeten leveren.

Aanpak

In het landelijk bodemconvenant d.d. 10 juli 2009 zijn afspraken over waterbodemsanering gemaakt. De provincie Noord-Holland ontvangt als onderdeel van de Decentralisatie Uitkering bodem budget voor waterbodemsanering. De provincie heeft als taak dit budget te verdelen ten behoeve van de uitvoering van saneringen door de provincie zelf en door de drie waterschappen. De provincie werkt hiervoor een subsidieverordening uit. Daarin zullen criteria worden opgenomen op basis waarvan projecten in aanmerking kunnen komen voor een bijdrage uit het budget. Daarbij zal als uitgangspunt gelden dat met het budget zoveel mogelijk risico's moeten worden weggenomen. Ook hier zal dus voorrang worden gegeven aan locaties die beschikt zijn als spoed. Daarnaast kunnen waterbodemlocaties die moeten worden aangepakt in het kader van de Waterwet onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor (mede)financiering vanuit dit budget. In de subsidieverordening

zal ook worden aangegeven op welke wijze de Waterschappen moeten rapporteren over de voortgang van de saneringen.

Lopende saneringen in het kader van het Meerjarenprogramma 2005-2009 vinden gewoon voortgang. Deze worden betaald uit het al gereserveerde budget voor dit Meerjarenprogramma.

5.4 Masterplan Grondwatersanering Het Gooi

Omvang taakstelling

Grondwaterverontreinigingen zijn soms dermate omvangrijk en complex dat een aanpak van individuele gevallen niet meer mogelijk is of niet kosteneffectief is. In dergelijke gevallen kan gebiedsgericht beheer van het grondwater een alternatief zijn. De provincie Noord-Holland ontwikkelt in het Gooi een dergelijke alternatieve aanpak voor grootschalige grondwaterverontreinigingen onder de naam 'Masterplan Grondwatersanering Het Gooi'.

Het aantal aangetoonde spoedlocaties dat in het kader van het Masterplan wordt aangepakt bedraagt 5. Daarnaast zijn er (anno juni 2009) in de betrokken gemeenten nog 106 potentiële spoedlocaties, die verder onderzocht moeten worden. Uit een door de gemeenten uitgevoerde inventarisatie blijkt dat hiervan naar verwachting ca. 60 locaties relevant zijn in het kader van het Masterplan, dat wil zeggen dat er een relatie is met grootschalige grondwaterverontreiniging.

Aanpak

Het doel van het project 'Masterplan Grondwatersanering Het Gooi' is tweeledig en betreft:

- a. Onderzoek en sanering van bronlocaties die een grondwaterverontreiniging veroorzaken.
- b. Gebiedsgericht beheer van verontreinigd grondwater ter voorkoming van de bedreiging van de waterwinning en natuurgebieden.

Het gaat bij zowel de aanpak van bronlocaties als bij gebiedsgericht beheer om de aanpak van (mogelijke) humane of verspreidingsrisico's. Ecologische risico's komen in de praktijk bij de bronlocaties en het grondwaterbeheer niet voor.

Alle veroorzakers/eigenaren van een spoedlocatie die verontreiniging op hun perceel hebben die een verspreiding in het grondwater veroorzaakt, worden door het bevoegd gezag vanuit de aanpak spoedlocaties actief benaderd en aangespoord om onderzoek te verrichten. De organisatie van het Masterplan kan de eigenaren ondersteunen door het aanbieden van een grondwatermodel waardoor zij geen peilbuizen dieper dan 30 m – GWS behoeven te slaan. Voorts kan de veroorzaker/eigenaar na sanering het niet kosteneffectieve deel van de pluimsanering laten afkopen door de provincie.

De provincie stelt in het kader van de Kaderrichtlijn Water een Gebiedsbeheerplan op en zal de grondwaterpluimen in dat kader beheren door monitoring en sanering bij het te beschermen object zoals de waterwinning. Voorts wordt de combinatie van WKO en de sanering van het verontreinigd grondwater gestimuleerd.

Voor de uitvoering van het Gebiedsgericht beheer moeten concrete financiële afspraken met de gemeenten, waterleidingbedrijven en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht worden gemaakt. Hierover vinden besprekingen plaats.

5.5 Overige potentiële grootschalige grondwaterverontreinigingen

Omvang taakstelling

Uit landelijk onderzoek door de Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem (SKB) is gebleken dat er in de provincie Noord-Holland, naast de grootschalige grondwaterverontreiniging in Het Gooi, nog 14 andere locaties zijn waar in potentie sprake is van grootschalig verontreinigd grondwater. Deze locaties liggen allen in stedelijk gebied en elk binnen de grenzen van een enkele gemeente. Een nadere verificatie van de uitkomsten van het SKB-rapport is nog nodig om te bepalen bij welke van de potentiële locaties daadwerkelijk sprake is van een grootschalig grondwaterprobleem waarvoor een specifieke aanpak noodzakelijk is.

Aanpak

De aanpak van grootschalige grondwaterverontreinigingen is een van de onderwerpen die zijn opgenomen in het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties van juli 2009. Daarom wordt in landelijk verband uitgewerkt hoe met dergelijke verontreinigingen kan worden omgegaan. Daarbij wordt ook gezien of een extra spoedcriterium nodig is voor die situaties waar KRW-doelen in gevaar komen of waar sprake kan zijn van bedreigde objecten door een combinatie van verontreinigingen die individueel niet als ernstig en/of spoed aangemerkt worden. Wij leveren een actieve bijdrage aan de uitwerking van dit onderwerp in het kader van het convenant en zullen ons eigen beleid ook conform deze uitwerking gaan vormgeven.

Voor de aanpak van de problematiek geldt dat wij, aangezien alle potentiële grootschalige verontreiniginglocaties in stedelijk gebied liggen, uitgaan van een aanpak in ISV-kader. Uitgangspunt voor medefinanciering van de overheid in ISV-kader is dat sprake moet zijn van spoed of maatschappelijk urgentie. Normaliter geldt voor spoedlocaties binnen ISV-kader een multiplier van 2 (overheid en andere partijen dragen evenveel bij). In het geval van grondwaterverontreinigingen zal dit wellicht niet altijd haalbaar zijn. In deze gevallen kan gemotiveerd voor een lagere multiplier gekozen worden.

Indien het ISV-budget tekort schiet voor de aanpak van een grootschalige grondwaterverontreiniging, kan de provincie mogelijk vanuit het DUB-budget bijspringen. Ervaring uit Masterplan Grondwatersanering 't Gooi leert dat aanpak van de bronnen van verontreiniging in de bovengrond goed binnen ISV kan passen. De aanpak van diepe grondwaterverontreinigingen pas minder goed binnen ISV. Hiervoor zou de DUB ook aangesproken kunnen worden.

5.6 Voormalige stortplaatsen (Navos-locaties)

Omvang taakstelling

In Noord-Holland bevinden zich ca. 250 voormalige stortplaatsen. Ruim de helft hiervan is onderzocht in het kader van het project NAVOS (Nazorg Voormalige stortplaatsen). Hierbij is in oriënterende zin gekeken naar de bodemproblematiek van deze voormalige stortplaatsen. Daarnaast is een deel van de locaties nader onderzocht in het kader van NAVOS-fase-2. Dit onderzoek richtte zich op het in kaart brengen van de toestand van de deklagen en op een nadere verkenning van de grondwaterproblematiek in relatie tot natuurlijk afbraak (natural attenuation (NA)) van verontreinigingen. Voor de onderzochte locaties luidt de conclusie dat:

- Ruim 80% van de locaties een te dunne of (deels) afwezige deklaag heeft.
- Bij ca. 15% van de locaties sprake is van grondwaterverontreiniging waar enige vorm van actie gewenst is
- Bij ca. 50% van de locaties sprake is van een ernstig verontreinigde deklaag.

Voor de stortplaatsen die niet in het kader van Navos zijn onderzocht geldt dat deze bij aanvang van het NAVOS-project al voldoende waren onderzocht en/of gesaneerd.

Aanpak

De voormalige stortplaatsen nemen een aparte plaats in binnen de bodemsaneringstrategie, vanwege de aanwezigheid van een stortlaag. Dit maakt toepassing van de Wet bodembescherming gecompliceerd. De provincie Noord-Holland heeft daarom apart beleid ontwikkeld voor de omgang met voormalige stortplaatsen, dat wij hieronder uiteenzetten.

a. Toepassing bevoeg gezagrol Wbb

De provincie Noord-Holland maakt bij stortplaatsen onderscheid in een passieve en een actieve situatie. We spreken van een actieve situatie wanneer een (her-)ontwikkeling of een sanering in het kader van de Wbb plaatsvindt. In de passieve situatie vinden er geen wijzigingen plaats op de locatie.

Wanneer sprake is van een passieve situatie zal de provincie in het kader van de Wbb in het algemeen niet optreden, dat wil zeggen: zij zal geen aanpak van de stortplaats eisen. Uitzondering hierop zijn gevallen waar een voormalige stortplaats voor 1987 heeft geleid tot een ernstig en spoedeisend geval van bodemverontreiniging. Voor deze gevallen geldt de 'normale' Wbb-procedure en zal de provincie vanuit haar bevoegd gezagrol ook in de passieve situatie optreden. In Noord-Holland is bij enkele voormalige stortplaatsen sprake van een (potentieel) spoedeisend geval van bodemverontreiniging (meestal op basis van grondwaterverontreiniging).

b. Omgang met te dunne deklagen

Het stortmateriaal is in de NAVOS-onderzoeken beschouwd als een black-box. De provincie Noord-Holland ziet contact met stortmateriaal als een risico. Daarom beschouwen wij een niet gesaneerde stortplaats per definitie als een potentieel ernstig geval van bodemverontreiniging. De provincie Noord-Holland is van mening dat contact met stortmateriaal moet worden voorkomen en stelt dat stortplaatsen met een

deklaag dunner dan 0,5m onvoldoende zijn afgedekt. Zodra sprake is van een actieve situatie (herontwikkeling/ sanering) moet het probleem van de te dunne deklaag worden opgelost. Het aanbrengen of aanvullen van een deklaag zien wij als een sanering in het kader van de Wbb. Voor het uitvoeren van deze sanering kunnen eigenaren in de meeste gevallen gebruik maken van de BUS/RUS-procedure. Het is daarbij niet nodig om een NO-onderzoek te leveren; het onderzoeksniveau van NAVOS is in de meeste gevallen afdoende. De leeflaag-BUS-sanering mag als deelsanering separaat worden uitgevoerd van een eventuele grondwatersanering. Voor de kwaliteit en dikte van de leeflaag gelden de eisen zoals opgenomen in de Circulaire bodemsanering. In het kader van het Besluit bodemkwaliteit (BBK) kunnen gemeenten in hun bodembeleid hun ambitie ten aanzien van de kwaliteit van de leeflaag op voormalige stortplaatsen vastleggen. Dit biedt bijvoorbeeld de mogelijkheid om in het landelijk gebied af te wijken van de omgevingskwaliteit die veelal schoon is.

c. Gevoelige functies op stortplaatsen

De provincie Noord-Holland vindt dat terughoudend moet worden omgaan met het realiseren van gevoelige functies op voormalige stortplaatsen, zoals wonen, volkstuinen en speelterreinen.

d. Aanpak grondwaterverontreiniging onder stortplaatsen

De provincie Noord-Holland heeft in een 2^e fase van NAVOS een onderzoek uitgevoerd naar de natuurlijke afbraak van verontreinigingen (natural attenuation). Hieruit is gebleken dat bij een groot deel van de locaties met een ernstige grondwaterverontreiniging geen sprake is van verdere verspreiding. De monitoring van deze locaties kan worden beëindigd. Een eventuele gebruiksbepijking voor het oppompen van grondwater blijft van kracht. De provincie Noord-Holland zal zelf de monitoring gaan uitvoeren voor de locaties waar nog verdere grondwatermonitoring vereist is. Echter daar waar sprake is van een (potentieel) spoedeisend geval van grondwaterverontreiniging zal sanering en eventuele monitoring in principe aan de eigenaar/ontwikkelaar worden overgelaten.

e. Stimuleren van sanering/ herontwikkeling van voormalige stortplaatsen

Verder wil de Provincie Noord-Holland de sanering en herontwikkeling van voormalige stortplaatsen stimuleren door:

- inzet van Wbb-budget mogelijk te maken voor aanpak van voormalige stortplaatsen waar sprake is van een samenloop met andere provinciale belangen (bv. ILG-projecten)
- deel te nemen aan een Europees project gericht op de herontwikkeling van stortplaatsen. Provincie Noord-Holland neemt hiermee de rol van kennismakelaar in. De provincie Noord-Brabant is in dit Europese project leading partner.

5.7 Afronding lopende saneringen programma 2005-2009

Omvang taakstelling

Het meerjarenprogramma wet bodembescherming 2005 t/m 2009 (MJP) bestaat uit een elftal thema's. Per thema zijn ambities geformuleerd en te leveren prestaties aangegeven. In totaal zijn en worden er ongeveer 80 projecten uitgevoerd waarmee deze ambities en prestaties gerealiseerd worden.

De belangrijkste eenheid waarin prestaties worden uitgedrukt zijn de zogenaamde bodemprestatie-eenheden (bpe's). Op basis van de bpe's dient verantwoording aan het Rijk met betrekking tot de inzet van ontvangen middelen plaats te vinden. In het MJP is aangegeven dat uitvoering tot 13,6 miljoen bpe's moet leiden. Uit de laatste jaarlijkse voortgangsrapportage over 2008 blijkt dat er sinds 2005 ca. 2 miljoen bpe's definitief gerealiseerd zijn en dat er ca. 11 miljoen onderhanden bpe's in nog lopende projecten gerealiseerd zijn⁴.

Aanpak

Een aantal grote projecten waarin veel bpe's aan de orde zijn, loopt door na 2009. De uitvoering van het MJP 2005 t/m 2009 zal doorlopen tot het moment dat alle projecten zijn afgerond en verantwoord. De doorlopende uitvoering van het MJP 2005 t/m 2009 blijft inhoudelijk en budgettair gescheiden van de uitvoering van het nieuwe uitvoeringsprogramma 2010 t/m 2014.

Er zijn echter een paar thema's en projecten die apart aandacht vragen om inhoudelijke, dan wel budgettaire redenen:

- sanering voormalige gasfabrieksterreinen. Een belangrijk thema in het MJP 2005 t/m 2009 vormt het programma gasfabrieken. Dit omvangrijke programma is al gestart in de planperiode voor 2005. Het Rijk heeft bij de start van het programma aangegeven hiervoor middelen gespreid over meerdere planperiodes beschikbaar te stellen. De planperiode 2010 t/m 2014 is de laatste periode waarin het Rijk middelen voor het programma gasfabrieken beschikbaar stelt (€ 11,68 miljoen). Omdat de inhoud en de uitvoering van het programma vaststaat en feitelijk losstaat van de uitvoering van de bodemsaneringstrategie, worden deze middelen toegevoegd aan het thema gasfabrieken van het MJP 2005 t/m 2009 en vindt afronding van het thema plaats binnen het MJP 2005 t/m 2009.
- Sanering waterbodems. Het MJP 2005 t/m 2009 kent een thema waterbodems. Voor de sanering van waterbodems geldt vanaf 1 januari 2010 in verband met de inwerkingtreding van de waterwet en de daarmee samenhangende afspraken in het landelijk bodemconvenant een nieuwe situatie. Er wordt daarom een nieuw deelprogramma waterbodems gemaakt. Huidige waterbodemprojecten staan hier los van en worden met bestaand budget in het kader van de afronding van het programma 2005 t/m 2009 afgemaakt.

⁴ Van definitieve bpe's is sprake indien een saneringsproject met een goedgekeurd evaluatierapport is afgesloten. Onderhanden bpe's zijn prestaties die in een nog lopend project reeds gerealiseerd zijn.

- Masterplan 't Gooi. De aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging in 't Gooi is een thema in het MJP 2005 t/m 2009. In het landelijk bodemconvenant zijn afspraken gemaakt over het realiseren van een gebiedsgerichte aanpak bij grootschalige grondwaterverontreiniging. Mede op basis hiervan is in deze strategie het Masterplan apart opgenomen. Het Rijk stelt bovendien speciaal voor het Masterplan budget (€ 2 miljoen) beschikbaar voor de periode 2010 t/m 2014, omdat zij het Masterplan als een belangrijk pilotproject met mogelijkheden voor uitstraling naar de rest van het land beschouwd. Het Masterplan zal daarom overgaan van het MJP 2005 t/m 2009 naar het nieuwe uitvoeringsprogramma. Hierbij zullen ook de nog resterende financiën van het Masterplan worden meegenomen en samengevoegd met het nieuwe budget.
- Nazorg na sanering. Het MJP 2005 t/m 2009 kent een thema met nazorgprojecten. Dit zijn projecten waarin restverontreinigingen, achtergebleven na sanering, beheerd en gemonitord worden. Voor deze projecten geldt dat elke planperiode opnieuw een deel van het ontvangen Rijksbudget moet worden vrijgemaakt. Deze projecten komen dan ook terug in het uitvoeringsprogramma 2010 t/m 2014. Het is niet wenselijk dat dergelijke langlopende bodembeheerkosten op langere termijn een steeds groter beslag op de beschikbare middelen zullen leggen. Dit dreigt, omdat er nieuwe gevallen van restverontreiniging na sanering bij kunnen komen, en omdat de beschikbare Rijksmiddelen af zullen nemen. Daarom zal onderzocht worden of andere manieren van dekking van bodembeheerkosten mogelijk zijn.
- Navos. Het MJP 2005 t/m 2009 kent een thema met projecten waarin de aanpak van navos (nazorg voormalige stortplaatsen) locaties is opgenomen. De aanpak van dit thema bleek lastig omdat landelijke regelgeving ontbrak. Daarom is er in deze bodemsaneringstrategie provinciaal beleid voor navos opgenomen (zie paragraaf 5.6). Navos zal daarom met medeneming van het resterend budget overgaan van het MJP 2005 t/m 2009 naar het nieuwe uitvoeringsprogramma.
- Project BOOG (bodemontwikkelgroep). Het BOOG is een bodemoverleg tussen provincies waarin gezamenlijke standpunten ingenomen worden (bv. de provinciale inbreng voor het landelijk bodemconvenant is via BOOG tot stand gekomen). Voor de aanpak van problemen waar meerdere provincies mee te maken hebben kunnen gezamenlijke projecten opgezet worden. Om dit mogelijk te maken dragen alle provincies jaarlijks ca. € 40.000 bij aan het BOOG. Dit zal ook de komende jaren, gedurende de looptijd van het landelijk bodemconvenant nodig zijn. Hiervoor is nog budget uit het MJP 2005 t/m 2009 beschikbaar.

5.8 Beheer nazorglocaties na sanering

Omvang taakstelling

Van nazorg is sprake als er na uitvoering van een sanering nog bodemverontreiniging is achtergebleven waardoor ook na de sanering nog maatregelen nodig zijn om de bodem of de gebruikers daarvan te beschermen.

Nazorg kan bijvoorbeeld bestaan uit: registratie, administratief beheer, monitoring, passieve sanering (wachten op stabiele situatie), IBC (fysieke isolatie, beheer en onderhoud) of gebiedsgericht beheer.

De provincie is betrokken bij nazorg als uitvoerder van projecten en als bevoegd gezag. Als uitvoerder is de provincie op dit moment verantwoordelijk voor nazorg op 8 locaties. Wij willen per locatie nagaan of wij deze verantwoordelijkheid kunnen afkopen en overdragen aan anderen. In 2008 hebben wij circa 70 monitoringsrapporten van nazorglocaties van derden ontvangen. De verwachting is dat het aantal nazorglocaties in de toekomst nog zal toenemen. In de toekomst zal nazorg daarom een relatief groter deel van de werkzaamheden van de provincie gaan vormen.

Aanpak

De provincie heeft nog geen specifiek beleid uitgewerkt voor de aanpak van nazorg. Wij werken op dit moment op basis van de bepalingen in de Wet bodembescherming, waarbij voor concrete situaties maatwerk wordt toegepast. De bepalingen in de wet laten echter nog veel ruimte open. Dit leidt tot onduidelijkheid over diverse aspecten van nazorg (bijvoorbeeld over de precieze eisen die aan nazorgmaatregelen moeten worden gesteld, hoe met verschillende situaties moet worden omgegaan, wanneer nazorg eventueel zou kunnen worden beëindigd of bijgesteld, etc.). In de komende twee jaar willen wij deze onduidelijkheden wegnemen door het uitwerken van een provinciaal nazorgbeleid. Daarnaast zullen wij onderzoek doen naar andere manieren van financiering van deze langlopende bodembeheerkosten.

Totdat het nazorgbeleid gereed is, zetten wij onze huidige werkwijze op basis van maatwerk voort. Deze werkwijze zal worden beschreven in de Werkwijzer Bodemsanering. In de tweede helft van de uitvoeringsperiode zullen wij de onze activiteiten op het gebied van nazorg intensiveren (o.a. handhaving).

Deel B Uitvoeringsprogramma

B1. Inleiding

In het strategiedeel (deel A) is in hoofdlijnen aangegeven op welke wijze de provincie haar bodemsaneringstaken in de komende periode wil gaan uitvoeren, uitgesplitst in verschillende deeltaken. In het uitvoeringsprogramma werken wij deze hoofdlijnen waar nodig verder uit. Daarnaast geven wij aan welke formatieve en/of budgettaire inzet nodig is om de verschillende deeltaken uit te voeren. Daarbij gaan wij voor de budgettaire inzet uit van het door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde budget. Voor de formatieve inzet gaan wij in eerste instantie uit van de in 2009 beschikbare formatie voor bodemsaneringstaken volgens de huidige inrichtingsplannen.

Het uitvoeringsprogramma besluiten we met informatie over de wijze waarop wij de uitvoering van het programma zullen gaan monitoren en een beknopt communicatieplan.

B2. Budgetten en formatie

Budgetten voor periode 2010-2014

Het Rijk stelt naar verwachting voor de periode 2010-2014 de volgende middelen voor bodemsanering beschikbaar:

- €10,56 miljoen voor bodemsanering als onderdeel van ISV.
- €30,97 miljoen Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB). Hoewel dit in beginsel ontschot budget is, ligt de bestemming van een groot deel hiervan vrijwel vast.

ISV

De provincie verdeelt het ISV budget over gemeenten op basis van gemeentelijke programma's en notities. Voor de periode 2010 t/m 2014 is er 10,56 miljoen beschikbaar. GS hebben een ISV-beleidskader, een ISV-verordening, een ISV-handreiking en een voorlopige ISV-budgetverdeling vastgesteld.

In de voorlopige budgetverdeling is rekening gehouden met 4 type projecten:

- onderzoek en sanering spoedprojecten: totaal (alle gemeenten) €4,04 miljoen.
Toelichtende opmerking: veel geld gaat naar weinig gemeenten; maar 7 gemeenten ontvangen meer dan €0,1 miljoen; de meeste gemeenten ontvangen alleen budget voor onderzoek.
- onderzoek en sanering maatschappelijk urgente projecten: totaal €4,37 miljoen
- nazorg/beheerprojecten: totaal €1,83 miljoen
- BIS (bodeminformatiesysteem) projecten: totaal €0,32 miljoen

De ISV-systematiek staat het gemeenten, binnen bepaalde randvoorwaarden, toe een andere onderverdeling van ontvangen budgetten te hanteren.

Budget uitvoeringsprogramma 2010 t/m 2014

Voor het Uitvoeringsprogramma 2010 t/m 2014 is € 21,69 miljoen Rijksbudget beschikbaar.

Dit bedrag is gebaseerd op:

- € 17,29 miljoen uit de DUB.

Toelichting: Een fors deel van het DUB dat het Rijk beschikbaar stelt, is bestemd voor

het afmaken van lopende projecten en het nakomen van oude afspraken door het Rijk aan de provincie. In totaal gaat 13,68 miljoen van de DUB naar lopende projecten en oude afspraken. Dit betreft 11,68 miljoen voor het gasfabriekenprogramma en 2 miljoen voor doorlopende projecten van voor 2005 (zie paragraaf 3.7).

- € 4,4 miljoen uit het Meerjarenprogramma (MJP) 2005 t/m 2009.

Toelichting: In het huidige meerjaren uitvoeringsprogramma staan enkele thema's en projecten, die in het nieuwe uitvoeringsprogramma in gewijzigde vorm terugkomen (Masterplan, Navos en IPO activiteiten; zie ook 5.7). Het budget voor deze thema's wordt overgeheveld naar het nieuw uitvoeringsprogramma. De reden voor wijziging is hoofdzakelijk gelegen in de landelijke convenantafspraken. Voor Navos is in de bodemsaneringstrategie een nieuwe werkwijze geformuleerd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inzet van het budget over de verschillende deeltaken van dit uitvoeringsprogramma. In hoofdstuk B3 wordt per deeltaak een toelichting gegeven op het in te zetten budget. Per deeltaak zullen er projecten uitgevoerd worden. Op dit moment is nog niet altijd bekend welke projecten dit zullen zijn. Het uitgangspunt zal hierbij zijn dat per project getracht wordt de inzet van het DUB te beperken door met andere partijen te onderhandelen over een bijdrage (zie ook criteria in bijlage B1). De afspraken hierover hangen samen met wie formeel aangesproken kan worden (veroorzaker, schuldige eigenaar) en wie belanghebbend is.

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Aanpak spoedlocaties	6,18
Aanpak niet-spoedeisende locaties	0,5
Aanpak waterbodems	6,78
Masterplan grondwater-sanering Het Gooi	5
Aanpak overige grootschalige grondwater-verontreinigingen	0,5
Aanpak voormalige stortplaatsen	1,2
Beheer nazorglocaties	1,33
IPO-activiteiten	0,2
Totaal	21,69

MJP 2005 t/m 2009

Naast de nieuwe budgetten is er sprake van resterend budget uit de vorige planperiode (MJP 2005-2009) en budget dat het Rijk als onderdeel van de DUB beschikbaar stelt voor afronding van lopende projecten. Voor dit budget geldt:

- het wordt ingezet om de projecten uit het MJP 2005 t/m 2009 af te ronden en blijft gescheiden van het nieuwe budget
- het restbudget van het MJP 2005 t/m 2009 is voor het overgrote deel vastgelegd als in de vorm van verplichtingen op lopende projecten. Daarnaast is er een klein budget vastgelegd in vorm van themareserveringen om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. De themareserveringen worden in stand gehouden zolang er nog projecten binnen een thema in uitvoering zijn; na afronding van het laatste project uit een thema,

wordt eventueel restbudget overgemaakt naar een algemene reservering voor tegenvallers in het MJP

- overheveling van eventueel restbudget naar het nieuwe uitvoeringsprogramma kan pas plaatsvinden na afronding van alle projecten en de door het Rijk goedgekeurde verantwoording hierover

Formatie

In de inrichtingsplannen van alle directies is aangegeven hoeveel fte er beschikbaar is voor bodemtaken.

Bij het bepalen van budget en in te zetten capaciteit voor de uitvoering van de deeltaken in het volgende hoofdstuk, is uitgegaan van het volgende:

- Het aantal fte's uit de inrichtingsplannen vormt het eerste uitgangspunt.
- De DUB wordt primair ingezet voor projecten.
- Er komen geen vaste fte's bij voor uitvoering van de deeltaken. Voor tijdelijke taken kan echter wel inhuur plaatsvinden. Hiervoor kan de DUB gebruikt worden.

Uit berekeningen van de benodigde formatie voor uitvoering van de deeltaken is gebleken dat het aantal fte's uit de inrichtingsplannen niet voldoende is om alle taken uit te voeren. De knelpunten concentreren zich bij de directie SHV, door de grote hoeveelheid vraaggestuurd werk waar deze directie mee geconfronteerd wordt. Bij de verschillende deeltaken is aangegeven of tijdelijke inhuur nodig is.

B3. Uitvoering per deeltaak

B3.1 Spoedlocaties

Nadere uitwerking aanpak spoedlocaties

Bij de spoedlocaties past de ingestelde projectorganisatie verschillende werkwijzen toe, afhankelijk van de aard van de locatie en de mate waarin al onderzoek is uitgevoerd.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige inschatting van verdeling van de spoedlocaties over de verschillende categorieën.

Spoedlocaties		Aantal	Totaal
BSB-locaties	Zonder onderzoek	32	89
	Met onderzoek	57	
Locaties zonder onderzoek	Stedelijk gebied	162	188
	Landelijk gebied	26	
Locaties met onderzoek	OO/NO uitgevoerd	259	311
	Sanering uitgevoerd	52	
Totaal			588

Kijkend naar de doelstellingen in het convenant onderscheiden we bij de aanpak twee perioden :

1. Periode tot medio 2011.

- onderzoek tot niveau Handreiking Identificatie spoedlocaties – Versnellingsprotocol ‘slim onderzoek’ (Grontmij in opdracht van VROM, eindconcept, 14 april 2009) van humane spoedlocaties voor eind 2010.
- voor humane risicolocaties bepalen of tijdelijke beveiligingsmaatregelen nodig zijn voor eind 2010 danwel zo spoedig mogelijk saneren.
- midterm-review.

2. Periode medio 2011 tot eind 2015.

- onderzoeken overige spoedlocaties
- beheersen danwel saneren van alle spoedlocaties.

Afhankelijk van de soort locatie en de fase van onderzoek ziet de werkwijze er als volgt uit:

A. *Spoedlocaties BSB*

Voor bedrijfsterreinen die onder het BSB-traject (Bodem Sanering in gebruik zijnde Bedrijfsterreinen) vallen, geldt een onderzoeksplicht op grond van het Besluit verplicht bodemonderzoek bedrijfsterreinen (Besluit VERBOND). Voor de aanpak van deze locaties geldt de Handreiking Aanpak Bedrijfsterreinen (LIB, versie 3.2, definitief, 25 juni 2009) als uitgangspunt. Bedrijven hebben in het kader van de BSB-operatie een termijn opgekregen voor uitvoering van dit onderzoek. Het spoedteam zal de betrokken bedrijven benaderen om hen te vragen het benodigde onderzoek uit te voeren of de uitkomsten van reeds uitgevoerd onderzoek te overleggen. Op basis van een goed dossieronderzoek bepaalt het spoedteam vervolgens of er daadwerkelijk sprake is van spoed. Voor bedrijven die al een onderzoek conform de BSB-systematiek hebben uitgevoerd, zal het aanvullend onderzoek tot het niveau van het versnellingprotocol beperkt zijn. Voor bedrijven die nog geen onderzoek hebben gedaan verlangen wij een volledig onderzoek conform het versnellingsprotocol.

Wanneer vanuit de BSB een langere termijn voor uitvoering van het onderzoek is opgegeven dan de termijn die geldt voor de spoedlocaties, dan gaan de nieuwe termijnen gesteld in het convenant voor. Deze termijnen luiden voor het onderzoek als volgt:

- Bodemonderzoek conform het versnellingsprotocol gericht op humane risico's dient voor 1 september 2010 te zijn uitgevoerd, waarbij een voorstel voor eventuele tijdelijke beveiligingsmaatregelen is opgenomen. Bedrijven die op basis van het BSB-onderzoek als spoed worden beoordeeld kunnen desgewenst dit onderzoek aanvullen tot het niveau van het versnellingprotocol. Hiermee kan meer duidelijkheid verkregen worden, waardoor een NO mogelijk niet nodig is.
- Nader bodemonderzoek gericht op alle milieuhygiënische risico's en indien nodig een saneringsplan/ BUS-melding dienen minimaal voor 1 september 2014 te zijn afgerond en ingediend bij het bevoegd gezag.

Uitgangspunt bij de werkwijze is een zorgvuldige communicatie richting betrokkenen: aansluiten op de historie, eventueel een gesprek of locatiebezoek. Pas daarna start de schriftelijke correspondentie en eventuele inzet van juridisch instrumentarium. Bij het opvragen van bodemonderzoeksrapporten zal de provincie zo nodig gebruik maken van het juridisch instrument van vordering door handhaving. De provincie baseert zich hierbij op artikel 5:17 van de Algemene wet bestuursrecht.

B. Spoedlocaties zonder onderzoek

Voor niet-BSB locaties waar alleen historische informatie beschikbaar is, moet een onderzoek conform het versnellingsprotocol worden uitgevoerd. Deze onderzoeken worden voor locaties in het landelijk gebied in opdracht van de provincie en voor locaties in het stedelijk gebied in opdracht van de gemeente uitgevoerd. Financiering van het onderzoek vindt plaats vanuit de Wbb-middelen van de provincie (landelijk gebied) of de ISV-gelden voor bodem (stedelijk gebied).

De onderzoeken moeten voor 1 september 2010 zijn afgerond, waarbij een voorstel voor eventuele tijdelijke beveiligingsmaatregelen is opgenomen. De vervolgaanpak na uitvoeren van het oriënterend onderzoek is gelijk aan de spoedlocaties met onderzoek (zie hierna).

C. Spoedlocaties met onderzoek

Voor locaties waar al een oriënterend onderzoek is uitgevoerd, zal het spoedteam eerst dossieronderzoek uitvoeren, uitmondend in een spoedbepaling conform de handreiking identificatie spoedlocaties. Als er sprake is van spoed voert het team vervolgens een zogenaamde 'toets juridisch instrumentarium Wet bodembescherming' uit. Daarmee wordt bepaald wie verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het vervolgonderzoek. Voor 1 september 2010 dienen minimaal de locaties met humane spoed te zijn onderzocht conform het versnellingsprotocol, waarbij een voorstel voor eventuele tijdelijke beveiligingsmaatregelen is opgenomen. Nader bodemonderzoek gericht op alle milieuhygiënische risico's en indien nodig een saneringsplan/ BUS-melding moeten voor alle spoedlocaties minimaal voor 1 september 2014 zijn afgerond en ingediend bij het bevoegd gezag. De verantwoordelijke wordt hiervoor benaderd door het spoedteam. Het spoedteam richt zich daarbij op een zorgvuldige communicatie richting betrokkenen: aansluiten op de historie, eventueel een gesprek of locatiebezoek. Pas daarna zal het spoedteam starten met schriftelijke correspondentie en eventuele inzet van juridisch instrumentarium.

D. Werkzaamheden in vervolg op bovengenoemde spoedonderzoeken

De werkzaamheden van het spoedteam resulteren in een toestroom van onderzoeksrapporten en saneringsplannen naar de provincie. Hierop zullen GS-besluiten, beschikkingen en handhavingsacties moeten worden genomen. Dit betekent een intensivering van de bevoegd gezagtaak.

Vooral bij het realiseren van saneringen zal de inzet van het spoedteam belangrijk zijn. Lokale oplossingen creëren, onderhandelen, vinden van kostendragers en waar nodig inzet van juridisch instrumentarium is hierbij belangrijk. Bij de inzet van het juridisch instrumentarium kan het noodzakelijk zijn draagkrachtonderzoek uit te voeren. Indien blijkt dat een bedrijf, eigenaar of veroorzaker niet voldoende draagkracht heeft, moeten andere kostendragers worden gevonden. Een (gedeeltelijke) bijdrage uit het DUB-budget is dan noodzakelijk. Het draagkrachtonderzoek wordt gefinancierd uit het budget voor spoedlocaties.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Aanpak spoedlocaties	Uitvoering projecten: 3,63 Bodeminformatie: 0,25 Inhuur capaciteit spoedteam: 2,2 Reservering onderzoek: 0,1
Totaal	6,18

Toelichting op de tabel:

- Op dit moment is het moeilijk in te schatten hoeveel budget benodigd zal zijn voor de uitvoering van projecten voor spoedeisende locaties. Een groot deel van de spoedlocaties zal bij nadere bestudering en onderzoek uiteindelijk geen spoedlocatie blijken te zijn. Van de locaties die overblijven is het nu nog niet in te schatten wat de vereiste bijdrage zal zijn voor sanering of beheersmaatregelen. Dit hangt ook af van de mate waarin het zal lukken om inzet van gelden van andere partijen te realiseren. De weergegeven 3,73 miljoen is het bedrag dat resulteert na raming van de benodigde uitgaven voor de overige deeltaken en activiteiten voor spoedlocaties. Ten tijde van de midterm review zal naar verwachting op basis van de dan verzamelde onderzoeksgegevens en de ervaringen met spoedlocaties een betere raming van de benodigde kosten mogelijk zijn.
- 0,25 miljoen is bestemd voor het verbeteren van de kwaliteit van de binnen de provincie beschikbare bodemsaneringsinformatie in het systeem Globis en de verbetering van de uitwisseling van deze bodemsaneringsgegevens met gemeenten. Deze activiteit heeft overigens niet alleen betrekking op de spoedlocaties, maar betreft een verbetering van het databeheer voor alle typen locaties. De kosten betreffen de inhuur van een projectleider Globis (1/3 fte) voor de gehele periode en het uitbesteden van onderzoek en werkzaamheden.
- De extra inhuur van capaciteit voor het spoedteam is tijdelijk voor de duur van de spoedoperatie. Het betreft:
 - 3 fte⁵/jaar voor de uitvoering van bevoegd gezagtaken voor spoedlocaties (vergunningverlening, handhaving en juridische inzet) voor de periode 2010 t/m 2014. Bij SHV is in totaal 20 fte beschikbaar voor uitvoering van bodemtaken. Hiervan moet 19 fte worden ingezet voor de uitvoering van wettelijke taken voor niet-spoedlocaties, die in hoofdzaak vraaggestuurd zijn. Deze formatie is op dit moment niet voldoende om achterstanden te voorkomen. Een verdere efficiencyslag kan hier nog verbetering in brengen, maar zal zeker geen ruimte creëren voor uitvoering van taken voor spoedlocaties (zie ook paragraaf B3.2). Tijdelijke inhuur van extra capaciteit is daarom noodzakelijk om de doelstellingen voor spoedlocaties te realiseren. In totaal is voor de uitvoering van de spoedtaken 4 fte nodig. 1 fte kan uit de bestaande formatie worden ingevuld. Financiering van de overige 3 fte kan deels plaatsvinden uit de €100.00,-/jaar extra budget die in het kader van het

⁵ Full time equivalent

PMP voor uitvoering bodemsaneringsbeleid is aangegeven (nog benodigde positieve besluitvorming hierover voorbehouden) en/of uit de Decentralisatieuitkering Bodem. De inzet van dit budget voor extra formatie richt zich op het actief stimuleren van partijen om tot onderzoek en sanering over te gaan. Uiteindelijk kan dit zich terugvertalen in meer financiële bijdragen vanuit de markt.

- 1 fte/jaar voor algehele projectleiding, uitvoering van taken op het gebied van communicatie en afstemming met eigenaren/gebruikers van terreinen en met gemeenten en informatiebeheer spoedlocaties.
- Reservering voor eventueel benodigd extern onderzoek in het kader van aanpak spoedlocaties, bv. naar tijdelijke beveiligingsmaatregelen (0,1 miljoen)

B3.2 Niet-spoedeisende locaties

Nadere uitwerking aanpak niet-spoedeisende locaties

De niet-spoedeisende locaties vormen ondanks hun geringere milieuhygiënische prioriteit door hun aantal toch een belangrijk onderdeel van de door de provincie uit te voeren bodemtaken. Zelfs bij een vraaggestuurde aanpak zullen deze locaties een belangrijke formatieve inzet vragen bij met name vergunningverlening en handhaving. Om deze inzet beheersbaar te houden, gaan we bij de uitvoering voor niet-spoedeisende locaties uit van de volgende praktische uitgangspunten:

- Aanvragen en verzoeken worden zo efficiënt mogelijk uitgevoerd. De administratieve en bestuurlijke lasten worden geminimaliseerd, waarbij we erop letten dat de juridische risico's acceptabel zijn. De niet-spoed locaties worden zoveel mogelijk marginaal beoordeeld. Hierbij sluiten we aan bij de afgelopen jaren ingezette kwaliteitsimpuls verankerd in het Besluit bodemkwaliteit.
- In de communicatie sturen we aan op het zoveel mogelijk gelijktijdig beschikken over ernst/spoed en goedkeuring van het saneringsplan, danwel op het hanteren van de BUS-procedure (Besluit Uniforme Saneringen) . De BUS-procedure heeft de voorkeur, vanwege de lage administratieve en bestuurlijke lasten.
- Met het op verzoek uitsluitend beschikken of een geval ernstig, geen spoed of niet-ernstig is, zonder dat daarop een sanering volgt, gaan we terughoudend om. Het liefst doen we deze aanvragen af met een eenvoudige GS-brief. Deze heeft geen juridische status en wordt niet kadastraal vastgelegd, maar wordt in het maatschappelijk verkeer wel geaccepteerd en vergt minder administratieve en bestuurlijke lasten (het Nader onderzoek hoeft niet volledig te zijn en er hoeft geen Awb-procedure te worden doorlopen).
- Termijnbewaking wordt alleen toegepast op maatschappelijk urgente locaties en locaties waar actief beheer nodig is (bijvoorbeeld monitoring). Op de overige (statische) locaties worden eerder door de provincie gestelde termijnen niet gehandhaafd.
- Het juridisch instrumentarium (o.a. bevelsbeleid) wordt in principe niet toegepast op niet-spoed locaties, met uitzondering van de locaties waar actief beheer nodig is (zoals monitoring).
- Voor BSB-locaties die als geen spoed zijn beoordeeld, wordt de BSB-operatie beëindigd en het flankerend beleid niet ingezet.

- Voor artikel 41 meldingen hebben we met gemeenten afgesproken dat deze via een digitale koppeling tussen de provinciale (GLOBIS) en gemeentelijke bodeminformatiesystemen plaatsvindt. Alleen (potentiële) spoedlocaties worden via het meldingsformulier gemeld. Omdat de digitale koppeling nog niet gerealiseerd kan worden, zullen we deze afspraken opnieuw bezien. Dit doen we in het kader van de evaluatie van de bestuursovereenkomsten met gemeenten.
- Omdat de deeltaak niet-spoed geen prioriteit krijgt, zal ondanks eerdergenoemde inspanningen het niet altijd mogelijk zijn achterstanden in beoordelingen te voorkomen.
- Om te komen tot een verbetering van het naleefgedrag zal de komende periode meer accent worden gelegd op kentenhandhaving en verificatieonderzoeken.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)	
	<i>Budget nieuw</i>	<i>Budget oud</i>
Aanpak niet-spoedeisende locaties	Uitvoering projecten: 0,5	

Toelichting op de tabel:

- Het werkelijk benodigde budget is op dit moment nog moeilijk in te schatten, omdat de specifieke projecten nog niet bekend zijn. Voor een raming van het benodigde budget is uitgegaan van de aanpak van 5 locaties met maatschappelijke urgentie en/of samenloop met provinciale doelstellingen, waaraan de provincie gemiddeld €100.000,- bijdraagt.

B3.3 Waterbodems (voor zover taak provincie)

Nadere uitwerking aanpak waterbodems

De provincie zal in het kader van deze deeltaak zelf uitvoering geven aan projecten waarvoor uiterlijk voor 1 januari 2010 een beschikking ernst en spoed is afgegeven. Daarnaast zal de provincie in overleg met de betrokken waterschappen uitwerking geven aan een subsidieregeling voor het verdelen van de rijksbijdrage voor waterbodems volgens de in het strategiedeel geschetste criteria. Wij zullen in verband hiermee de waterschappen vragen een opgave te doen van projecten die zij in dit verband de komende jaren willen gaan uitvoeren.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Aanpak waterbodems	Uitvoering projecten: 6,78

Toelichting op de tabel:

- Dit bedrag komt overeen met het door het Rijk aangegeven aandeel voor waterbodems in de Decentralisatieuitkering van 6,78 miljoen. Op dit moment is nog niet in te schatten welk deel van dit budget nodig is voor aanpak van waterbodems die door de provincie aangepakt moeten worden en welk deel beschikbaar zal worden gesteld voor de uitvoering van saneringen door de Waterschappen. Dit zal in de eerste helft van 2010 verder worden uitgewerkt.
- Waterbodemprojecten die al in het kader van het MJP 2005-2009 zijn gestart, worden met bestaand budget in het kader van de afronding van het programma 2005-2009 afgemaakt.

B3.4 Masterplan Grondwatersanering Het Gooi

Nadere uitwerking uitvoering

Uitvoering van Masterplan Het Gooi vindt plaats door middel van een aparte externe projectorganisatie, waaraan de provincie een inhoudelijke en procesmatige bijdrage levert.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Masterplan Het Gooi	Uitvoering projecten: 5

Toelichting op de tabel:

- Het weergegeven budget heeft betrekking op de aanpak van de grondwaterproblematiek. Bronsaneringen worden primair betaald door eigenaren van locaties of de stichting Bosatex (voor textielreinigingsbedrijven).
- Voor het gebiedsgericht beheer is een bedrag van 10 miljoen euro nodig, gespreid over een periode van 10 jaar. De kosten worden gedekt uit bijdragen van alle partners, t.w. de gemeenten, waterleidingbedrijven, waterschap, VROM en provincie Noord-Holland. De provincie en VROM dienen samen 5 miljoen bij te dragen. Hiervan is 3 miljoen afkomstig uit het budget van het Meerjarenprogramma Wet bodembescherming 2005-2009. De resterende 2 miljoen stelt VROM beschikbaar voor de periode 2010 t/m 2014 omdat het Masterplan landelijk is aangemerkt als zogenaamd knelpuntproject.

B3.5 Aanpak overige potentiële grootschalige grondwaterverontreinigingen

Nadere uitwerking aanpak

In het kader van de uitwerking van deze deeltaak voeren wij de volgende activiteiten uit:

- Wij voeren een actualisatie uit van het SKB-onderzoek en informeren de betrokken gemeenten over de uitkomst hiervan;
- Wij vragen de betrokken gemeenten in hun ISV-programma aan te geven of er spoedlocaties aanwezig zijn binnen de in het SKB-onderzoek aangegeven gebieden met

potentieel grootschalige grondwaterproblemen, inclusief eventuele spoed die ontstaat als gevolg van de combinatie van meerdere verontreinigingen. Wij informeren de gemeenten over de uitkomsten van de ontwikkeling van extra spoedcriteria in het landelijke uitvoeringsprogramma van het convenant, zodat zij deze actie kunnen uitvoeren.

- Wij informeren de betrokken gemeenten over de instrumenten voor de gebiedsgerichte aanpak die in het kader van de uitwerking van het convenant worden uitgewerkt en vragen hen op basis van deze instrumenten voor hun spoedlocaties een locatiegerichte aanpak dan wel een gebiedsaanpak uit te werken. Desgewenst organiseren wij hiervoor gezamenlijke contactmomenten met alle betrokken gemeenten.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Overige grootschalige grondwaterverontreinigingen	Uitvoering projecten: 0,5

Toelichting op de tabel:

- De actualisatie van het SKB-onderzoek waarop het aantal potentiële grootschalige grondwaterverontreinigingen is gebaseerd, heeft nog niet plaatsgevonden. Dit maakt het moeilijk om een raming te maken van het daadwerkelijke aantal gebieden waar mogelijk een probleem is en het aantal daarbinnen liggende verontreinigde locaties. De weergegeven raming gaat uit van 2 locaties die aangepakt moeten worden. De raming heeft betrekking op de sanering van de grondwaterproblematiek. De financiering van de aanpak van de verontreiniging in de bovengrond verloopt via ISV.

B3.6 Aanpak van voormalige stortplaatsen (Navos-locaties)

Nadere uitwerking aanpak voormalige stortplaatsen

De sanering van voormalige stortplaatsen vindt in principe plaats in het kader van de aanpak van spoedeisende en niet-spoedeisende locaties zoals aangegeven in de paragrafen B2.1 en B2.2. Een extra activiteit die de provincie in het kader van deze locaties gaat uitvoeren is het overnemen van monitoringactiviteiten.

Daarnaast zal Provincie Noord-Holland deelnemen aan een Europees project gericht op de herontwikkeling van stortplaatsen. Provincie Noord-Holland neemt hiermee de rol van kennismakelaar in. De provincie Noord-Brabant is in dit Europese project leading partner. Bij het opstellen van dit stuk is de aanvraag in procedure.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Aanpak voormalige stortplaatsen	Monitoringactiviteiten: 0,2 Uitvoering projecten: 1
Totaal	1,2

Toelichting op de tabel:

- De kosten voor de overname van de nog benodigde monitoringactiviteiten door de provincie bedragen 0,2 miljoen Euro voor de gehele planperiode.
- De resterende 1 miljoen betreft een ‘Themareservering voor stimulering aanpak derden’. Het budget hiervoor wordt overgeheveld uit het Meerjarenprogramma 2005-2009. Het budget is bestemd voor niet-spoedeisende locaties waarbij de aanwezigheid van de stortplaats een belemmering vormt voor de realisering van andere voor de provincie belangrijke doelstellingen (bv. doelen in het kader van ILG op het gebied van natuur en recreatie). Uitgangspunt is dat het wegnemen deze belemmering wordt gefinancierd uit de projecten waarin die andere doelen worden gerealiseerd. Dit blijkt in de praktijk niet altijd mogelijk. De raming van 1 miljoen is gebaseerd op de aanname dat dit in de planperiode bij 10 locaties het geval zal zijn. Hiervoor wordt per locatie €100.000,- gereserveerd. Gezien de omvang (vele ha’s) van veel Navos-locaties zal dit per locatie slechts een deel van de totale kosten dekken. Het standpunt dat de kosten primair vanuit andere budgetten moeten komen blijft hiermee overeind.

B3.7 Afronding van al lopende saneringen (incl. gasfabrieksterreinen) uit het huidige Meerjarenprogramma Wet Bodembescherming 2005-2009.

Nadere uitwerking

De afronding van lopende saneringen vindt plaats onder de vlag van het MJP 2005 t/m 2009. Feitelijk loopt het MJP 2005 t/m 2009 nog enkele jaren door totdat alle projecten en thema’s uit het MJP zijn afgerond. De afronding van het MJP 2005 t/m 2009 vindt zowel budgettair als inhoudelijk gescheiden plaats van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma 2010 t/m 2014.

Inzet budget

De afronding van het MJP 2005-2009 vindt in beginsel plaats op basis van het budget horend bij het MJP 2005-2009. Zoals in deel A (5.7) beschreven is de periode 2010 t/m 2014 de laatste periode waarin het Rijk budget voor uitvoering van het gasfabriekenprogramma beschikbaar stelt. Het gaat hierbij om een bedrag van € 11,68 miljoen binnen de DUB. Deze middelen worden toegevoegd aan het thema gasfabrieken van het MJP 2005 t/m 2009. Daarnaast is naar verwachting € 2 miljoen nodig voor projecten uit het MJP 2005 t/m 2009 (die doorlopen van vóór 2005). Dit wordt gefinancierd vanuit de €7 miljoen die binnen de DUB is opgenomen in het kader van het nakomen van oude afspraken van het Rijk met de provincie.

B3.8 Beheer van nazorglocaties na sanering

Nadere uitwerking aanpak beheer nazorglocaties

De invulling van een provinciaal nazorgbeleid zal op projectmatige wijze plaatsvinden. Bij de uitwerking zullen wij ons tevens oriënteren op al bij andere bevoegde gezagen ontwikkeld beleid en landelijke discussies over dit onderwerp. In de tweede helft van de uitvoeringsperiode zullen wij onze activiteiten op het gebied van nazorg intensiveren (o.a. handhaving). Mogelijke consequenties voor de benodigde formatie worden meegenomen in de herijking van het uitvoeringsprogramma (zie paragraaf B4).

Naast een inhoudelijke uitwerking van het nazorgbeleid is het ook nodig om met het oog op de toekomst een structuur bodembeheer, gericht op de organisatie en financiering van de nazorg, op te zetten. Aandachtspunten voor een dergelijke structuur zijn:

- regelmatig evalueren van aanpak en financiën
- op termijn niet of minder afhankelijk worden van projectbudgetten
- ontwikkelen van een systematiek voor afweging tussen afkopen en zelf uitvoeren van beheer en nazorg.

Inzet budget

Deeltaak	Kosten uitvoering projecten voor provincie (in miljoen Euro voor hele planperiode)
Beheer nazorglocaties	Lopende nazorgverplichtingen: 0,78 Themareservering: 0,25 Inhuur capaciteit: 0,2 Pilotprojecten: 0,1
Totaal	1,33

Toelichting op de tabel:

- De weergegeven raming betreft de kosten van doorlopende projecten met nazorg of beheerverplichtingen (0,78 miljoen) en een themareservering voor beheerkosten van nog te saneren locaties en onverwacht hogere nazorgkosten bij bekende locaties (0,25 miljoen)
- De extra inhuur van 0,2 miljoen is bestemd voor het uitvoeren van een project gericht op het opzetten van een structuur voor bodembeheer. Het betreft de inhuur van een projectleider. In het kader van dit project worden twee pilotprojecten (a €50.000,-) voorzien.

B3.9 Overige te financieren taken

Jaarlijks wordt €40.000,- voor het IPO-BOOG (BodemOntwikkelGroep) en onderliggende werkgroepen gereserveerd (bijdrage aan secretariaat, zaalhuur) en voor het uitvoeren van gezamenlijk onderzoek op het gebied van bodembeleid en uitvoering in het kader van BIO-BEVER. Deze reservering wordt gefinancierd uit het budget voor het MJP 2005-2009.

B4. Monitoring en communicatie

Monitoring

De voortgang van de uitvoering van de bodemsaneringstrategie zal gemonitord worden. De huidige jaarlijkse voortgangsrapportage bodemsanering zal hiervoor worden voortgezet. Bij de precieze invulling zullen wij rekening houden met de vereiste rapportage ten behoeve van de midterm review van het convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties.

Wanneer de uitkomsten van de midterm review eind 2011 hiertoe aanleiding geven, zal aansluitend een herijking van dit uitvoeringsprogramma plaatsvinden.

Communicatie

De nieuwe aanpak voor de spoedlocaties, waarbij de provincie actief locaties gaat benaderen om tot onderzoek en sanering over te gaan, vraagt om een goede communicatieve begeleiding. Naarmate betrokkenen beter geïnformeerd zijn over de nieuwe aanpak van de spoedlocaties, wordt het vertrekpunt voor de individuele communicatie door het spoedteam gemakkelijker. Belangrijke communicatiemomenten zijn:

- De bestuurlijke vaststelling van de nieuwe bodemsaneringstrategie.
- De jaarlijkse monitoringrapportage
- De midterm review in het kader van het convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties
- De vaststelling van actualisaties van het uitvoeringsbeleid bodemsanering in beleidsregels en opname daarvan in de Werkwijzer Bodemsanering.

Bijlage A-1 Europese en nationale wet- en regelgeving bodem

Wet Bodembescherming (gewijzigd per 1-1-2006)

De bevoegdheid van de provincie m.b.t. bodemsaneringen is vastgelegd in de Wet bodembescherming. Alvorens gehandeld mag worden met ernstig verontreinigde grond, moet Gedeputeerde Staten instemmen met een saneringsplan. De wet spreekt van een ernstig geval als het gaat om meer dan 25 m³ grond, of een bodemvolume van meer dan 100 m³ grondwater, met een verontreiniging boven de interventiewaarde. Als voorbeeld een aantal artikelen uit de Wbb, die in de praktijk vaak van toepassing zijn bij de controle van bodemsaneringen.

- In artikel 13 is de algemene zorgplicht opgenomen ter voorkoming en/of verspreiding van bodemverontreiniging.
- In artikel 27 en 28 is de meldingsplicht van een verontreiniging of sanering terug te vinden.
- In artikel 29 is opgenomen dat Gedeputeerde Staten binnen 15 weken moet vaststellen of sprake is van een ernstige bodemverontreiniging. De saneerder mag pas starten na afgifte van deze beschikking, of na afloop van deze 15 weken (het betreft hier dus een 'fatale' termijn).
- In artikel 30 en 31 is geregeld dat, in geval van actuele risico's, de provincie bevelsbeleid mag voeren, door verplichting tot (medewerking aan) onderzoek.

De volledige Wbb is te raadplegen via <http://wetten.overheid.nl>.

Circulaire Bodemsanering

Op 1 mei 2006 is de circulaire Bodemsanering in werking getreden. De circulaire is gebaseerd op belangrijke wijzigingen in het saneringshoofdstuk van de Wet bodembescherming per 1-1-2006. De nieuwe Wbb bevat onder andere een nieuw saneringscriterium (artikel 37) en een nieuwe saneringsdoelstelling (artikel 38). De circulaire geeft duidelijkheid over hoe beide artikelen in de praktijk moeten worden toegepast. Met het saneringscriterium kunnen gemeenten en provincies vaststellen of een terrein met spoed gesaneerd moet worden. De richtlijnen voor de saneringsdoelstelling bouwen voort op de beleidsvernieuwing bodemsanering.

Besluit Uniforme Saneringen (BUS)

Het BUS is een landelijke uniforme regeling voor eenvoudige, gelijksoortige saneringen die in korte tijd afgerond kunnen worden. In Nederland valt naar schatting 50 procent van de saneringen in deze categorie. Het Besluit en de Regeling uniforme saneringen zijn op 14 februari 2006 in werking getreden en per 1 juli 2007 gewijzigd. Voor de saneerder is het BUS een grote stap voorwaarts. Hij heeft minder onderzoekskosten en hoeft geen saneringsplan te schrijven. Een melding via een standaard meldingsformulier volstaat. Vijf weken na de melding kan hij starten met saneren. Saneringen die voor deze snelle procedure in aanmerking komen, zijn:

- kleinschalige mobiele verontreiniging;
- kleinschalige immobiele verontreiniging;
- tijdelijke uitplaatsing van verontreinigde grond (onder voorwaarden mag in deze gevallen al na 5 dagen worden gestart).

De regelgeving over het BUS is te vinden in art. 39b Wbb, in het Besluit uniforme saneringen, in de Regeling uniforme saneringen en in de Handreiking uniforme saneringen.

Bedrijvenregeling

Op 1 januari 2006 is het Besluit financiële bepalingen bodemsanering samen met de vernieuwde Wbb in werking getreden. Het Besluit bevat een subsidieregeling voor de aanpak van ernstige bodemverontreiniging op bedrijfsterreinen en is gebaseerd op artikel 76j van de Wet bodembescherming. Deze regeling is in de wandelgangen beter bekend als de Bedrijvenregeling.

De provincie en de rechtstreekse gemeenten zijn bevoegd om subsidies af te geven middels een subsidiebeschikking. Niet alle bodemverontreinigingen komen daarvoor in aanmerking; het gaat om ernstige bodemverontreinigingen met een onaanvaardbaar risico, waar bij de verontreiniging geheel of gedeeltelijk vóór 1975 is veroorzaakt. Bedrijven kunnen zich tot 1 januari 2008 bij het bevoegd gezag Wbb aanmelden voor een subsidie in het kader van de bedrijvenregeling. Subsidieaanvragen worden binnen de provincie beoordeeld door de sector Subsidies. Bedrijven kunnen worden ondersteund door het Bodemcentrum (www.bodemcentrum.nl).

Besluit uitvoeringskwaliteit bodembeheer

Dit besluit (beter bekend als Kwalibo) heeft als doel de kwaliteit van het bodembeheer te verbeteren. De regelgeving is van belang voor opdrachtgevers in het bodemveld (bedrijfsleven, particulieren en overheden), opdrachtnemers (advies- en ingenieursbureaus, laboratoria, aannemers, grondbanken en inspectie-instellingen) en de overheden in hun rol van bevoegd gezag of toezichthouder. Bodemintermediairs (aannemers, inspectie-instellingen, milieukundige begeleiders e.d.) moeten met een certificaat aantonen dat hun bedrijf aan de kwaliteitseisen voldoet. De kwaliteitseisen zijn vastgelegd in beoordelingsrichtlijnen, protocollen en andere documenten. Het bevoegd gezag mag alleen gegevens accepteren van een erkende (gecertificeerde) intermediair.

Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb) en Ministeriële regeling beperkingenregistratie Wet bodembescherming

Wie een huis of stuk grond koopt, wil weten wat hij er wel of niet mee mag of moet. Zo kan een bestemmingsplan, een status als monument of een plicht tot bodemsanering de mogelijkheden beperken. De Wkpb moet de registratie van alle beperkingen van de overheid (publiekrechtelijke beperkingen) verbeteren zodat kopers of eigenaren makkelijker inzicht hebben in de beperkingen die voor een gebouw of stuk grond gelden.

Ook bodembesluiten waaruit publiekrechtelijke beperkingen voortvloeien vallen onder de Wkpb. In de Regeling beperkingenregistratie Wet bodembescherming, die op 1 augustus 2007 in werking is getreden, is vastgelegd om welke bodembesluiten het gaat.

Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), straks de Waterwet

Bij de controle van bodemsaneringen kan deze wet van toepassing zijn, bijvoorbeeld bij het lozen van opgepompt grondwater. Voor het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater of het riool is een vergunning nodig van de waterkwaliteitsbeheerder.

De Wvo gaat over in de Waterwet. Deze is nog niet van kracht. Vooralsnog wordt 1-1-2009 als ingangsdatum aangehouden. De sanering van waterbodems wordt met ingang van deze

datum overgeheveld van de Wet bodembescherming naar de Waterwet. Daarmee verandert ook de bevoegd gezagtaak van de provincie naar de waterkwaliteitsbeheerder.

Kaderrichtlijn Water en de Circulaire waterbodems

De waterbodems van het merendeel van de Nederlandse wateren zijn vervuild. In een aantal gevallen is sanering noodzakelijk vanwege risico's voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, de natuur, de mens en het grondwater.

De Europese Kaderrichtlijn Water formuleert doelstellingen om te komen tot een goede chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater in de EU-lidstaten. Per stroomgebied zijn maatregelen in voorbereiding die er zorg voor moeten dragen dat deze doelen in 2015 zijn gerealiseerd. Het gaat hierbij om afrekenbare doelstellingen (resultaatverplichtingen) voor de lidstaten. Een inspanning alleen is niet voldoende.

In het licht van de implementatie van de Kaderrichtlijn Water is medio 2006 de circulaire 'Sanering waterbodems' gepubliceerd, met een bijbehorende handreiking voor de uitvoeringspraktijk. De circulaire 'Sanering waterbodems' beschrijft de wijze van beoordeling voor het bepalen van de noodzaak tot spoedige sanering van waterbodems. Sturend bij deze beoordeling is de toetsing aan het saneringscriterium. Onderdelen hiervan zijn:

- de chemische en de ecologische doelstellingen van de Kaderrichtlijn;
- de humane risico's van de waterbodemverontreiniging;
- de verspreidingsrisico's naar het grondwater.

De circulaire beschrijft ook het te bereiken resultaat met de eventuele sanering (de saneringsdoelstelling).

Bij de beoordeling of spoedige sanering kan plaatsvinden is ook van belang:

- de mogelijkheid voor natuurlijk herstel binnen de tijdshorizon van de Kaderrichtlijn Water. Bijvoorbeeld door een afdekking op natuurlijke wijze met voldoende schoon sediment, door afbraakprocessen in de waterbodem of door een vergaande natuurlijke fixatie van verontreiniging in de bodem;
- de mate van herverontreiniging, waardoor spoedige sanering onvoldoende duurzame vermindering van de risico's oplevert. In dergelijke gevallen dienen eerst de bronnen te zijn gesaneerd die verantwoordelijk zijn voor de waterbodemverontreiniging, alvorens de sanering van de waterbodem kan plaatsvinden.

Bijlage B-1 Criteria selectie projecten voor toekenning bodemsaneringbudget

1. Ernstig geval

Bodemsaneringbudget is in principe alleen mogelijk voor ernstige gevallen van bodemverontreiniging ontstaan voor 1987.

2. Spoed

Bodemsaneringbudget is alleen mogelijk indien er sprake is van een zogenaamde spoedlocatie, een locatie met onaanvaardbare risico's, dan wel het een maatschappelijk urgente locatie betreft. Maatschappelijk urgent houdt in dat bodemverontreiniging maatschappelijk gewenste ontwikkelingen op de locatie belemmert en, voor ISV-locaties, dat de locatie aangewezen is in het gemeentelijk ISV-programma/notitie als ISV-ontwikkelingslocatie dan wel door B&W is besloten de locatie tussentijds op te nemen in het ISV-programma/notitie.

3. Kosten onderzoek/sanering

Kosten van onderzoek en plannen dienen door middel van meervoudige of enkelvoudige offerte (indien aan de orde conform het aanbestedingsbeleid van de gemeente) zichtbaar worden gemaakt. Saneringskosten dienen op basis van een directiebegroting inzichtelijk te zijn gemaakt (of saneringsplan, bestek), zodat een exploitatieoverzicht inzichtelijk is.

Voor de sanering dient een functionele saneringsvariant te zijn uitgewerkt, waarbij wordt gestreefd naar minimale nazorg.

4. Juridische situatie

Bij ernstige verontreinigde bodemverontreiniginglocaties waarvoor sanering spoed heeft dient altijd de juridische situatie bekend te zijn. Voor het uitvoeren van de juridische toets Wet bodembescherming is een juridisch toetsformulier bij de provincie beschikbaar. Veroorzaker/Schuldig eigenaar dienen in eerste instantie de kosten te dragen.

5. Betrokken partijen

Naast de veroorzaker en (schuldig) eigenaren dienen ook de andere partijen in beeld gebracht te worden die betrokken zijn bij de toekomstige ontwikkeling (zoals projectontwikkelaar, gemeente, andere mogelijke financierders/beleggers, provincie, etc.); belanghebbenden dienen in eerste instantie de kosten te dragen.

6. Multiplier

Per project wordt een zo hoog mogelijke multiplier nagestreefd en wordt gemotiveerd hoe dit gebeurd. Het type project bepaalt in belangrijke mate welke multiplier haalbaar is.

Hierbij gelden voor ISV de volgende uitgangspunten:

- BIS; multiplier 2, dwz max 50% ISV budget
- Onderzoek en Sanering irt spoed; vuistregels;
 - HO en OOns (inclusief kosten juridische toets); multiplier 1, dwz max 100% ISV budget mogelijk

- multiplier 2 of hoger: in orde;
- multiplier <2: motiveren waarom lager dan 2, indien nodig overleg gemeente/provincie
- Onderzoek en Sanering irt maatschappelijke ontwikkelingen; vuistregels:
 - HO, OOns en NO: geen ISV budget
 - multiplier 4 of hoger: in orde;
 - multiplier 2-4: alleen bij hoge uitzondering; motiveren waarom lager dan 4, indien nodig overleg tussen gemeente en provincie;
 - multiplier <2 niet acceptabel
- Nazorg en beheer; alleen op basis van harde, vastgelegde afspraken; % cf afspraken, max. 100% mogelijk

Deze vuistregels zullen ook als uitgangspunt bij de inzet van DUB budget gehanteerd worden. Hierbij moet wel bedacht worden, dat de mogelijkheden een hoge multiplier te realiseren bij ISV gunstiger zullen zijn dan bij inzet van het DUB. Reden is dat ISV zich altijd in het stedelijk gebied afspeelt, waar sprake is van meer dynamiek en hierdoor betere mogelijkheden aan te sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen.

7. Onderhandeling

In de voorgaande stappen zijn de betrokken partijen bekend geworden en is inzicht verkregen in verantwoordelijkheden en kosten. Om de marktdynamiek te vergroten dient in eerste instantie door de gemeente getracht te worden het onderzoek en sanering door derden te laten financieren. Het is immers de bedoeling van het ISV om onderzoek naar bodemverontreiniging en sanering van de bodem zoveel mogelijk te integreren in maatschappelijke ontwikkelingen.

Eigenaren en bedrijfsmatig gebruikers hebben veelal belang bij deze maatschappelijke ontwikkelingen en daarom ook bij de geschiktheid van de bodem voor het gewenste gebruik. Zij zullen dan ook bereid zijn om aan de sanering van de bodem financieel bij te dragen. De mogelijkheid sanerings- en onderzoeksbevelen te geven, is niet geschikt als inzet van de onderhandelingen met belanghebbenden. Dit instrumentarium moet als uiterste redmiddel worden gezien.

Belangrijk is wel dat niet mag worden bijgedragen aan de waardeestijging ten gevolge van sanering (=herontwikkeling) van het terrein (EG-richtlijn inzake staatssteun). Dit houdt in dat onder de €100.000,= er geen sprake is van staatssteun ('de minimus'-verordening). Boven dit bedrag geldt de volgende formule:

Overheidsbijdrage is maximaal gelijk aan {saneringskosten-waardeestijging} + 0,15 x saneringskosten